Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 33 ◆ Субота, 16 лютого 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

Згідно з новими прогнозами і старим китайським календарем, подорожчає і випивка, і закуска, і десерт. Та рік Вівці вступає в свої права. Отже, гроші — полова. Головне — тура. У нинішньому році, очевидно, стане модним з'являтися на вулицях міст не з собакою на повідку, а, приміром, з корівкою-симменталкою, вівцею, козою чи, на гірший випадок, з цапом. Аби було видно, чого ви варті у цьому житті, а ще, як сказано в Писанні, щоб можна було відділити овець від козлищ. До речі, повідок, на якому водять худобу, професійно іменується налигачем. Налигачі видаються сьогодні в «Курені» на 14 і 15 сторінках. Кому не вистачить — хоч посмієтеся.

Фото Богдана ПРИЙМАКА.

Інформаційний кур'єр: Телетайп. Телекс. Телефакс

УЧОРА в Києві відбувся Пленум ЦК Компартії України. У ньому взяли участь як члени ЦК, так і ватажки районних парторганізацій, які не входять до Центрального Комітету, а також керівники крупних підприємств промисловості і агропромислового комплексу.

Учасники пленуму обговорили сучасне економічне та політичне становище на Україні, прийняли відповідні рішення.

З доповіддю про політичний момент виступив перший секретар ЦК Компартії України С. Гуренко.

СПОЛУЧЕНІ Штати не братимуть участі у переговорах про скорочення звичайних озброєнь у Європі. Представниця держдепартаменту повідомила, що американський уряд не буде подавати жодних нових пропозицій, ані брати участі у переговорах до того часу, поки Радянський Союз не виконає всіх умов договору, підписаного минулого року. США зробили цю заяву на відкритті у Відні другої сесії засідань представників НАТО і Варшавського Договору.

ОФІЦІЙНІ представники адміністрації США заявили, що, незважаючи на загибель понад 200 мирних іракців, змін у стратегії багатонаціональних сил не очікується. Як зазначив прес-секретар Білого дому Марлін Фіцуотер, союзні сили продовжуватимуть повітряні рейди на військові цілі Іраку. Водночас Пентагон подав до відома, що після бомбардування багдадського комплексу, який за твердженням Іраку був цивільним бомбосховищем, США перед нальотами краще вивчатимуть іракські об'єкти.

Багдадське радіо повідомило, що Ірак готовий підкоритися резолюції Ради Безпеки ООН про виведення військ з Кувейту. Наголошується, що таке рішення стало результатом послідовної виваженої політики Союзу РСР.

Чи слід тепер чекати припинення вогню в районі конфлікту? Слово за союзниками.

«Ми чули повідомлення багдадського радіо, але поки що не проаналізували його. Переклад арабського тексту залишає можливість для різних тлумачень», — зазначив заступник керівника апарату співробітників Білого дому Андрю Кард.

Отже — кінець війні!!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Олександр БІЛИК заступник головного редактора

Анатолій ГОРЛОВ заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДДЯ відповідальний секретар

◆

Засновник — Верховна Рада Української РСР.

◆

Адреса редакції: УРСР, 252047 Київ-47, вул. Нестерова, 4

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Думки авторів публікацій у «Голосі України» не завжди збігаються з точкою зору редакції.

Індекс 60955.

Тираж 166.150.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

◆

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок — на 8 сторінках, середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

◆

УВАГА! У зв'язку з технологією випуску газети другий «зошит» (9—16 стор.) вкладено між 4 і 5 сторінками.

ВИБІР, АЛЕ ЯКИЙ?

Продовжуємо друкувати виступи депутатів щодо питання референдуму на території України.

Віктор ШИШКІН,
226 виборчий округ,
м. Кіровоград

Уважаемые депутаты!

На заседании нашей комиссии мне поручено выступить с юридическим обоснованием возможного нашего обращения в Комитет Конституционного надзора.

Постановление Верховного Совета СССР об организации мер по обеспечению проведения референдума по вопросам сохранения Союза Советских Социалистических Республик от 16 января 1991 года содержит положение, которое противоречит законодательству Союза ССР, и поэтому является юридически несостоятельным по следующим доводам.

В статье 29 Закона СССР о всенародном голосовании, референдуме СССР предусмотрено два вида правовых последствий по результатам голосования.

Часть I этой статьи в отношении итогов голосования устанавливает законодательные последствия, то есть результаты волеизъявления народа являются окончательно оформленным решением, имеющим обязательную высшую силу на всей территории СССР, которое может быть отменено либо изменено не иначе как новым всенародным голосованием. Это и есть референдум в его правовом значении.

Часть II этой статьи устанавливает иные правовые последствия для результатов голосования, которые не оформляются в решении законодательного характера, а только подлежат учету при принятии решения соответствующими государственными органами. Эта форма выяснения общественного мнения является плебисцитом.

Содержание пункта 10 Постановления Верховного Совета СССР от 16 января недвусмысленно указывает на то, что результаты голосования будут подводиться в соответствии с частью I статьи 29 Закона СССР о всенародном голосовании, о референдуме СССР, то есть оформляется решением, являющимся окончательным, имеющим силу на всей территории Союза ССР.

Фактически речь идет о принятии законодательного акта, предрешающего, если не оформляющего, решения о заключении Союзного договора от имени всего населения, проживающего на территории СССР, несмотря на то, что у некоторых народов могут быть свои взгляды, либо по форме своего государственного устройства, либо по форме Союза.

Такое содержание пункта 10 Постановления Верховного Совета СССР от 16 января противоречит следующим положениям законодательных актов Союза ССР.

Право Союза ССР в лице его высших органов государственной власти на принятие решения о проведении всенародного референдума закреплено в п. 13 статьи 108 Конституции.

Однако объявлять референдум на всей территории СССР с принятием решения, имеющего законодательные последствия, как это указано в 29 статье, высший орган государственной власти СССР имеет право самостоятельно только по вопросам, относящимся к его непосредственной компетенции.

Об этом прямо указано в п. 1 статьи 6 Закона СССР о разграничении полномочий между Союзом ССР и субъектами федерации, который конкретизировал указанные конституционные положения.

В той же статье 6 Закона СССР зафиксирован исчерпывающий перечень вопросов, относящихся к исключительному ведению Союза ССР. Содержание данной статьи не дает оснований для утверждения о том, что проведение референдума о форме государственного устройства Союза ССР относится к его исключительной компетенции.

Статья 7 этого же Закона указывает на то, что полномочия Союза ССР, перечисленные в статье 6 Закона не могут быть расширены без согласия субъектов федерации. А к субъектам федерации, согласно статьи 1 этого же Закона, отнесены в Союзные и Автономные Советские Социалистические Республики.

То есть при решении этого вопроса Союз ССР должен был заручиться поддержкой субъектов федерации, что им не было сделано.

На необходимость издания актов высших государственных органов СССР только в пределах их полномочий указывает также и содержание статьи 1 Закона СССР об обеспечении действия Закона и иных актов законодательной власти Союза ССР, подписанного Президентом.

Мне так же хотелось обратить ваше внимание на статью 9 Закона о разграничении полномочий между Союзом ССР и Союзными республиками и на статью 11 этого же Закона, которая указывает на то, что Законы СССР и другие акты органов СССР издаются только в пределах полномочий Союза ССР и не должны нарушать права Союзных и Автономных Республик. А статья 9 указывает на то, что союзные республики могут путем заключения соглашения с Союзом ССР передать в компетенцию отдельные, принадлежащие ей полномочия. Но, как уже здесь отмечалось, такие полномочия Союзу ССР по вопросу данного референдума не передавались.

По выше указанным доводам, да и с учетом этого, еще раз повторяю, что Союз ССР был в праве проводить только плебисцит, а не референдум. Не состоятельным является также пункт 3 Постановления Верховного Совета СССР от 16 января 1991 года, указывающий на то, что результаты голосования будут определяться по Союзу ССР в целом.

Это положение не учитывает значительную разницу в количестве населения каждой республики, игнорирует различие уровня национального самосознания и стремления народа к реализации своего права на самоопределение, а также на самостоятельное решение своего государственного устройства.

Здесь Верховный Совет СССР также вышел за пределы своих полномочий, поскольку решение об отношении сохранения Союза ССР, либо степени участия в нем конкретных субъектов федерации, должны решаться не Союзом ССР, и не механически подсчитываемой совокупностью голосов всего населения, а волеизъявлением народа, конкретного субъекта федерации. И решение должно быть принято населением, проживающим на территории каждого субъекта федерации отдельно.

Изложенным положениям противоречит и пункт 2 Постановления Верховного Совета СССР от 16 января 1990 года. Формулировка вопроса, выносимого на референдум, не согласована с субъектами федерации и ущемляет права проживающих на их территории народов на свободное волеизъявление, поскольку предусматривает только одну форму образования Союза ССР — обновленную федерацию. Хотя характер обновления нам еще не ясен. Он не определен. Такая постановка вопроса лишает возможности некоторые Союзные республики, отдельные общественные слои выразить свое отношение к иным, более приемлемым возможностям, точкам зрения, формам объединения Союзных Советских Социалистических Республик.

Исходя из этого, следует также обратить внимание на вопрос о форме образования Союза ССР как обновленной федерации.

Нам говорят о том, что в дальнейшем мы подпишем документ, в котором будут иные условия заключения договора между субъектами федерации и Союзом, нежели те, которые были предусмотрены в известном вам Постановлении, проекте Союзного договора. Но я не знаю, что будет в будущем. А пока ориентируюсь на некоторые союзные акты, принятые в прошлом году, то есть, уже в тот период, когда шел, так называемый, парад суверенитетов.

Какую же федерацию, в каком виде нам предлагают?

Я сейчас, учитывая дефицит времени, не хотел бы останавливаться на многих законодательных актах, например, на Законе об экономических взаимоотношениях между Союзом ССР и субъектом федерации. Но приведу одно положение из Закона о налогах с предприятий, объединений и организаций от 14 июня 1990 года.

Посмотрите, что нам предлагается. Какие могут быть общесоюзные налоги? Налоги с прибыли, налог с оборота, налог на экспорт, налог на импорт, налог на фонд оплаты труда колхозников, налог на прирост, направляемый на потребление, налог на доходы. Это все — общесоюзные налоги. Более того, законодательными актами СССР могут устанавливаться и другие общесоюзные налоги. Если в таком разрезе видится и дальнейшая федерация, то, извините, что же это тогда за федерация?

Исходя из изложенного, выражая мнение комиссии, не только свое личное, нам следует обратиться в Комитет Конституционного надзора на предмет соответствия данного Постановления Верховного Совета СССР законодательству Союза ССР. Я уже не говорю о республиканском законодательстве, я только обращаю внимание на законодательство Союза ССР.

Іван ЗАЄЦЬ,
17 виборчий округ,
м. Київ

Я хотів почати дещо з іншого, але оскільки переді мною виступали депутати Ю. Єльченко та О. Мороз, я все-таки хочу закликати депутатів до конструктивни виступів, а не до демагогії.

Коли депутат Єльченко говорить про те, що питання, чи вважаєте ви за необхідне, щоб Союз Радянських Соціалістичних Республік став Союзом Радянських суверенних держав, у яких кожний народ буде сам вирішувати свою долю шляхом Литви, то, вибачте, — і цей депутат є у комісії по суверенітету, — хто тоді захищає суверенітет нашої України?

Давайте спочатку дамо відповідь на питання, яка мета референдуму і кому він потрібний?

По-перше. Він потріб Президентові, бо позитив[illegible] результат референдуму дає хоч і не пряме, але підтвердження його повноважень громадянами різних республік, а не тільки слухняним з'ї[illegible]дом.

Одночасно позитивний результат референдуму дасть вагомий аргумент Горбачову в його спробах переконати Захід, що саме нинішня політика центру якнайкраще відповідає інтересам стабільності у світі.

По-друге, референдум потрібний шовіністичним реакційним силам Центральної влади і республік для того, щоб мати підставу у випадках позитивного результату ігнорувати законно обрані органи влади в республіках. Литва в цьому є приклад.

В республіках з'явилися зародки громадянського суспільства в особі різних [illegible]хів, асоціацій, об'єднань г[illegible]мадян, почали формуватися елементи багатоукладної ринкової економіки. Триває процес демократизації і все це відбувається в рамках створення ними суверенних держав. Процесові перетворення республік у суверенні держави характерне полюбовне вирішення найскладніших проблем. Республіки почали розвивати взаємовигідні одно- та багатосторонні зв'язки без опіки Центру. Уклали державні угоди між собою і впритул підійшли до вступу у володіння союзною власністю, у прийнятих деклараціях про Державний суверенітет республіки одностайно проголосили, що весь економічний потенціал на їх територіях є власністю народів цих республік.

При такому співробітництві республік центрально-бюрократичні структури розподільчого типу стають зайвими. Вони це чудово розуміють і використовують всі наявні засоби для боротьби з законною владою республік.

По-третє. Реальне досягнення республіками державного суверенітету починає набувати невідворотного характеру. Багато республік взагалі відмовились укладати зараз Союзні договори. Я

(Продовження на 3-й стор.).

ВИБІР, АЛЕ ЯКИЙ?

(Продовження. Початок на 2-й стор.).

вважаю, що час підтвердив правильність нашої позиції щодо неучасті у розробці запропонованого Центром проекту Союзного договору до стабілізації політичної і економічної ситуації в республіці, побудови правової суверенної Української держави, прийняття нової Конституції республіки, як це сформульовано нами у Постанові Верховної Ради України про розгляд вимог студентів. Центр все одно не порахувався б з нашими пропозиціями. Але помилка наша полягає в тому, що Верховна Рада і надто Рада Міністрів донині сповідують тактику очікування рішень інших республік, орієнтацію на Центр, а не прагнуть якнайшвидше створити власну правову систему, демократичнішу, ніж в інших республіках, узгодити свої дії з їхніми діями, створити координаційні органи. При такій позиції республік укладання Союзного договору за проектом четвертого з'їзду народних депутатів СРСР є неможливим. Бо він має укладатися саме між республіками у відповідності до їхніх діючих Конституцій і за аналогією укладання Договору 1922 року.

Запропонований референдум якраз і потрібний реакційним та шовіністичним силам, щоб проігнорувати діючі Конституції і парламенти республік, волю їх народів.

По-четверте. Референдум потрібний центральним структурам влади для збереження повного контролю над економікою в умовах здійснення економічної псевдореформи. Радикальна економічна реформа вимагає децентралізації і демонополізації влади та виробництва, заважає наживності форм власності тощо.

Здійснити це все в інтересах своїх громадян хочуть і можуть нові, демократично обрані Ради республіки. Люди вже остаточно переконались, що Центр відмовився від радикальних реформ на користь інтересів центральної бюрократії та верхівки військового промислового комплексу.

Референдум потрібний Центру для збереження державно-монополістичної економіки і командно-адміністративної системи. Але республіканські Верховні Ради чинять опір цій політиці, прагнуть поглиблення реформ. Саме тому, Центральна влада намагається обійти республіканські влади, демагогічно звертається до громадян за повноваженням, паралельними до повноважень, якими вони наділили республіканські органи.

Висновок. Таким чином, при позитивному результаті референдуму створюється підстава для реального введення на всій території РСР єдиної форми правління. Очевидно це буде пряме президентське правління по всій адміністративній вертикалі, де Ради різних рівнів будуть служити дорадчими органами при президентській адміністрації, яку, можливо, будуть втілювати губернатори і префекти. Все потрібне для цього є. Отримані від народу повноваження і унітарна держава — нова федерація. А якщо народ і далі не бажатиме демагогії, то не за горами може бути і диктатура. Як бачите, ставка для центру і реакційних шовіністичних сил досить велика і вони ідуть на все. Навіть на беззаконня. В чому полягає беззаконня в проведенні цього всесоюзного референдуму?

По-перше, доля Союзу згідно з Союзним договором 1922 року і Конституцією РСР, стаття 170, може вирішуватись лише суб'єктами федерації, тобто республіками. А не громадянами РСР, або будь-якими загальносоюзними органами.

По-друге. Проведення цього референдуму ігнорує суверенітет союзних республік, закріплений Конституцією СРСР, стаття 76, а також Конституцію УРСР і Декларацію про державний суверенітет, що прийняті законнообраним вищим законодавчим органом України.

Та Постанова Верховної Ради СРСР від 16 січня 1991 року, прийнята в односторонньому порядку без узгодження з Верховною Радою України.

По-третє. Формулювання питання, яке виноситься на референдум, є не чітким, не коректним і не конкретним. Громадяни позбавлені свободи вибору інших моделей відносин між республіками, чи моделей Союзу. Сьогодні можемо говорити, принаймні, що існують два існування. Існування реальних ознак — прямі зв'язки між республіками, визнання ними одна одної суверенними державами тощо. Ще однією відмінною від запропонованої оновленої федерації є модель єднання республік, а саме — Співдружності суверенних держав. Цю реальність, цей можливий вибір не помічати можуть лише фарисеї.

По-четверте. Відведений час для підготовки референдуму і його проведення, менш ніж три місяці, не достатній для всебічного обговорення всіх питань. Тільки зараз ЦК КПРС і ЦК КПУ схопилися і закликали провести всією силою партійного апарату і дисципліни обговорення питання референдуму, зокрема, в трудових колективах. Напевно, такий пізній строк для пропагандистської атаки обраний саме для того, щоб люди не встигли розібратися в суті проблеми. А залякування людей так званими екстремістами та націоналістами примусить їх проголосувати так, як це треба Центру. Таким чином, перед народом України і перед нами, шановні депутати, простелилося дві дороги. Голосувати за запропонований Центром текст питання означає голосувати за існуючий Союз РСР як унітарну державу під вивіскою оновленої федерації. І одночасно голосувати проти створення власної держави. Голосувати проти, це не означає, що громадянин голосує проти Союзу, проти єднання республік. Нас звинувачують у тому, що ми проти Союзу, проти референдуму виступаємо. Ні. Ми виступаємо за справедливий референдум, за законний референдум, де у людини є свобода вибору. Людина, яка голосує проти існуючої унітарної моделі Союзу, висловлюється за іншу модель, яка вже почала реалізуватися, а саме за Співдружність незалежних держав. З огляду на цей факт, на те, що Центр не порахувався з правами республіки, громадяни мають всі моральні підстави голосувати проти питання, винесеного на референдум Верховною Радою СРСР. Така позиція не веде в тупик і люди мають все знати.

То чи не краще відразу було передбачити одночасно два питання, дві моделі єднання республік на вибір виборцям?

А зараз я хочу звернутись до людей України, голосуйте проти запропонованого Центром питання. Голосуючи проти, ви голосуєте за власну суверенну державу, за співдружність з іншими державами-республіками, за добробут. Бо де ви бачили, люди добрі, щоб у суверенній державі селяни випасали худобу біля автомобільних трас і годували своїх дітей свинцем? Чи може ви назвете незалежні країни, де 57 відсотків території щорічно розорюється і підриваються природні умови існування народу України. А де ви знайдете суверенну державу, щоб так швидко розпродувала свої надра і рік у рік нічого за це не мала?

Голосуючи «за», ми не просто залишаємо все, як було, ми позбавляємося навіть того, що мали.

Ми, наприклад, втратимо членство в ООН, бо знизимо навіть той рівень суверенності, котрий є. А заплатив наш народ за те членство 36 місяцями другої світової війни на території України і мільйонами людських жертв. То за що ж гинули наші пращури діди і батьки? Щоб ми були більшими рабами, ніж вони?

Я хочу звернутися до дітей селян, які проживають у місті і взмозі розібратися у підступній суті цього референдуму. Вашим батькам ніяк надіятись на засоби масової інформації. Допоможіть їм усвідомити свій вибір, вибір, котрий відкривав би можливість для їхніх дітей жити у суверенній державі, у Співдружності незалежних держав, у добробуті. Не будьте такими байдужими, як на виборах минулого року. Переконайте себе і батьків, що ті збитки моральні й матеріальні, які вони понесуть від дій своїх начальників-безбатченків за те, що проголосують проти запропонованого Центром тексту, — ніщо в порівнянні із тими витратами, що понесе народ України, коли унеможливить дію своєї держави.

Підсумовуючи, я хочу сказати, що запропонована Президією Постанова відбиває ситуацію, лише треба доповнити, що в разі неприйняття нашої думки Центром ми залишаємо за собою можливість не брати участь у цьому голосуванні, тобто не проводити голосування на території України. А якщо проводити його, тоді два питання, які є у проекті Постанови. Дякую.

Сергій ДОРОГУНЦОВ, 299 виборчий округ, Одеська область

Шановні народні депутати!

Я думаю, немає потреби говорити про важливість питання, обговорення якого ми розпочали. Власне, це доленосне питання для нашого українського народу, для України, і для всього Союзу, співдружності всіх радянських народів.

(Закінчення на 6-й стор.).

Хто є хто

КОЦЮБА ОЛЕКСАНДР ПАВЛОВИЧ, Радянський виборчий округ № 16 Києва. 1930 року народження, українець, член КПРС, закінчив Київський державний університет імені Т. Шевченка, юрист.

Голова Комісії Верховної Ради УРСР у питаннях законодавства і законності.

НЕ ЧАС «ТАРАНИТИ» ФОРТЕЦІ

— Джон Кеннеді, вбитий президент США, в одній із своїх ранніх праць писав: мужність політика в тому, що він попри всі перипетії, тиск, умовляння голосує тільки за те, що вважає корисним для нації, ризикуючи кар'єрою, навіть життям. А на вашу думку, в чому мужність політика? Вам доводиться часто «відбиватися» і «зліва», і «справа», проводячи свою лінію...

— Мужність політика — це вміння розуміти реалії життя народу. Розуміючи це, не можна йти ні на які компроміси, навіть якщо це вигідно для вас особисто. Депутат — це не власні інтереси захищати. Це — вміння не піддаватися емоціям натовпу, чи рішенням якихось найсолодших зборів. Звичайно, треба враховувати думку демонстрації, мітингу чи вуличного походу, але треба серйозно подумати, що з неї можна взяти і провести в ім'я народу, його майбутнього.

Крім того, мужність політика — це бути оптимістом у найважчі часи.

— А як ви ставитеся до думки, що завдання сьогоднішнього політика — пробити лобом стіну старого режиму?

— Я відійшла би від такої прямолінійної постанови питання. Час, коли фортеці брали тараном, минув. Сьогодні на порядку денному професіоналізм, компетентність, виваженість. Саме над своїм професійним рівнем і має замислитися сьогодні кожен депутат, як і над тим, який вигляд ми маємо в світі, бо Україна — член ООН. Ми повинні йти цивілізованим шляхом.

— Ви могли б назвати своїх учителів у юриспруденції?

— Я навчався в Київському держуніверситеті. Мене вчили класично освічений фахівець з процесуального права Павло Заворотько, нині, на жаль, покійний, доктор юридичних наук Побірченко, засновник, по суті, арбітражного процесу, який, викладаючи, завжди виходив з реалій. Із юристів союзного масштабу мені подобається Юрій Козир, Георгій Бистров, Микола Краснов, Володимир Кудрявцев і багато інших.

— Ваше найулюбленіше місце в Києві?

— У Києві я мешкаю в готелі, а так живу під Києвом, у селі Пірново Вишгородського району. Є легенда, що Святослав, повертаючись з перемогою над печенігами, влаштував там банкет. І так йому те місце сподобалося, що він вигукнув: «Да будет пир вновь!». Ото мої улюблені місця — довженківська зачарована Десна. А в Києві мені подобаються дніпровські кручі. Це велич Київської Русі, України, яку треба побачити хоч раз у житті.

— На що ви звертаєте увагу, коли читаєте книги?

— За браком часу сьогодні читаю небагато, але дуже люблю класиків. Леся Українка для мене — це жінка-філософ, яку ми до кінця ще не зрозуміли. У неї стільки потягу до суті, до людського щастя, до кохання, таке вміння відкрити глибини. Таким же за значимістю є для мене Микола Гоголь. Мене навіть образа бере, що ми до кінця не висвітлили всю велич його як людини. Особливо подобається його напівзабутий лист до Бєлінського. У ньому такі передбачення, що й сьогодні вражають думку. Тарас Шевченко, який створив те, після чого вже не можна було сказати, що українського народу немає, — нашу мову. Люблю читати Василя Стуса, Василя Симоненка, наших мучеників і звитяжців, Павла Загребельного, Юрія Мушкетика.

— Що вас востаннє порадувало в сім'ї?

— Я — щаслива сімейна людина. Маю двох дочок і сина. Старша вийшла заміж і живе в Москві, молодша пішла до школи, жалкує, що батька вдома нема. Сином я пишаюся. Він не додає мені турбот. Сталося так, що у мене довго хворіла дружина, і ми жили удвох із сином. Між нами встановилися дорослі стосунки довіри й поваги. І найбільшою радістю для мене було, коли він, повернувшись додому після секції, як у дитинстві, сказав: «Тату, пішли на каток». І ми пішли разом з сином і молодшою донькою майже на увесь день.

Вів бесіду Володимир СКАЧКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Фото Сергія ДМИТРИЧЕНКА.

Це ж треба!

НЕ ПОЩАСТИЛО ВОСТАННЄ

До Одеси надійшла радіограма від капітана теплохода «Борис Андреєв» І. Васильченка:

«Ми йшли Південно-Китайським морем, коли о сьомій годині вечора прийняли сигнал «SOS» з Сінгапуру і лягли на зворотний курс: потерпів аварію теплохід «Кінг Дрегон» приписки порт Кінгстаун. На другу годину ночі дісталися до місця аварії. Виявили там рятувальний пліт і в семи кабельтових від нього судно, яке дуже нахилилося. В результаті рятувальної операції піднято на борт 15 членів екіпажу. Капітан судна Ахмад Кадарджаман заявив, що теплохід цей — невдачливий: торік він був захоплений і втратив вантаж сигарет, у грудні минулого року його продали... Врятованих на їх прохання доставили в Сінгапур».

На відміну від судна — екіпажу пощастило — неподалік був радянський теплохід.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».

«Контракт» для ділових людей? Не тільки

У світ!

Щойно вийшов з друку і незабаром з'явиться у кіосках «Союздруку» перший номер нової газети «Контракт». Раджу не пропустити цей момент, бо тираж нового видання поки що невеликий — усього 40 тисяч примірників. Думаю, що увагу майбутніх читачів привернуть роздуми економічного оглядача «Контракта» Григорія Кримського над Концепцією переходу Української РСР до ринкової економіки, розповідь про цукрового магната М. Терещенка, майже детективна історія про те, як партійний працівник сів на лаву підсудних. Викличе інтерес і публікація «Хто ви, Рой Медведєв?». Є в «Контракті» ще одна газета — «Контрактова площа». Тут ви знайдете ділові поради ділових людей, отримаєте потрібну консультацію, внесете до свого записника адреси акціонерних товариств, бірж, шкіл менеджменту, кооперативів, асоціацій.

З інтересом читається і остання сторінка «Бізнес у капцях», де є поради: як вилікувати нежить, приготувати нашвидкуруч яєшню з горіхами і багато інших цікавих дрібниць.

Дочитавши «Контракт» до кінця, я подумки відзначив творчий пошук колег і якнайшвидше забажав прочитати другий номер. Як повідомила редактор «Контракту» Валентина Писанська, він вже готовий і незабаром теж вийде у світ. Отож, стежте за кіосками «Союздруку» у всіх регіонах республіки: «Контракт» шукає ділових людей. І не тільки їх.

Олександр СЕРГІЄНКО.

НАШОГО ЦВІТУ — ПО ВСЬОМУ СВІТУ

Букети з фірмовим знаком українського зовнішньоторговельного виробничого об'єднання «Роксолана» одержали замовники Парижа, Нью-Йорка, інших столиць. Допомогла «Роксолані» міжнародна асоціація «Інтерфлора», що доставляє такі замовлення у 135 країн.

У композиції букета наші аранжувальники відроджують забуті українські традиції, нерідко звертаючись за допомогою до музейних працівників. А класичному складанню букета навчаються у Швейцарії.

Флористи складають букети до всіх важливих подій у житті людини, прикрашають інтер'єри залів чи помешкань. Для них дуже важливо знати вік, стать і навіть характер того, кому призначено подарунок. Використовуються не лише квіти, а різноманітні штучні матеріали. Замовлення можна зробити в Києві по телефону 416-11-88.

Згодом фірма продаватиме й чужоземні квіти. Вже сьогодні є угоди з підприємцями Туреччини, Голландії та Ізраїлю на поставку орхідей, гербер, інших екзотичних рослин. Їх можна буде побачити на міжнародному театралізованому святі квітів «Київ-91», що відбудеться в столиці України у квітні.

Ірина ІВАНОВА.

Зверніть увагу

І ЧУЖОМУ НАУЧАЙТЕСЬ

Вчитися за кордоном престижно, і не тільки колись, а й тепер. У 1990 році відбувся обмін групами вчителів та школярів УРСР і країн Східної Європи на безвалютній основі. З нашого боку це до 15 тисяч чоловік. Уже втретє на місяць виїжджали вчитися до США 128 наших школярів, стільки ж американських дітей прийняли ми в себе. Вперше здійснено безвалютний обмін школярами УРСР та ФРН — по 39 чоловік.

Україна є учасницею програми подібних обмінів згідно з підписаним 1989 року Протоколом між Держкомітетом СРСР з народної освіти та Американською Польовою Службою (АФС). АФС має досвід: вона працює з 1947 року, здійснюючи щороку понад 9000 обмінів учнями й учителями 70 країн. Мета — розвиток освіти і взаєморозуміння, поглиблення знання іноземних мов. На початку нинішнього року у Міністерстві народної освіти України за участю національного координатора АФС С. Філоновича відбувся конкурсний відбір школярів для поїздок до США, Франції, Італії, Швеції, ФРН та Австралії на 1991/92 учбовий рік. До групи увійшло 15 школярів з Києва, Одеси, Полтави, Луганська, Вінниці, Дніпропетровська, Донецька, Кривого Рога, Черкас, Харкова.

Євген ПОЛІЩУК,
начальник відділу міжнародних зв'язків Мінсвіти УРСР.

Скринька курйозів

КУРОЧКА-СНІГУРОЧКА

Це сталося на обійсті шофера Андрія Параки у селі Ручках Гадяцького району. На початку грудня закволтала квочка. Господарі не звернули на «сигнал» уваги — зима ж. А квочка тим часом умостилася під тином і висиділа дюжину курчат. Досі всі вони живі й здорові. На весну, либонь, кукурікатимуть. От і вір приказці: курчат по осені рахують.

Христофор ГРУША.
Полтавська область.

У ч... Україн... з'явилася ... діжна студ... ких випадк... руднюють ... причин под... нок». Але ... ція виявила ... катною, що ... у пожежно... норучно п... ське огол... група сьог... ку заявила ... видавати п... що до ефі... вано підго... про січне... Керівництв... ції п... рекц... до вашого ... матеріал те... ний тому, ... в ефір всь... зад...»

Замість ... художній ... ки».

А почал... кілька тиж... ження до ... лася група ... тів Україн... відеофільм...

НАВ... ГІМН...

ОДЕСА. ... сенсація: н... створюєть... гімназія. ... ло 33 укра... шилося т... лійських. ... ка гімназ... естетичним ... ним на на... клорі та ... українсько... рафії, жив... Англійська ... ся теж. Н... ках гімназ... Набір учні...

Ігор ЧЕ...

...Е ЧАС ...РАНИТИ» ...ОРТЕЦІ

...треба врахо... ...нстрації, мі... ...го походу, ...но подумати, ...взяти і про... ...у, його май...

...ність політи... ...тимістом у

...ться до ду... ...сьогодніш... ...пробити ло... ...режиму!

...би від такої ...танови питан... ...ртеці брали ...Сьогодні на ...професіона... ...сть, виваже... ...своїм профе... ...ає замисли... ...ен депутат, ...вигляд ми ...Україна — ...инні йти ци...

...назвати сво... ...рисприденції!

...Київському ...Мене вчили ...фахівець з ...права Павло ...на жаль, по...

кійний, доктор юридичних наук Побірченко, засновник, по суті, арбітражного процесу, який, викладаючи, завжди виходив з реалій. Із юристів союзного масштабу мені подобається Юрій Козир, Георгій Бистров, Микола Краснов, Володимир Кудрявцев і багато інших.

— Ваше найулюбленіше місце в Києві!

— У Києві я мешкаю в готелі, а так живу під Києвом, у селі Пірново Вишгородського району. Є легенда, що Святослав, повертаючись з перемогою над печенігами, влаштував там банкет. І так йому те місце сподобалося, що він вигукнув: «Да будет пир вновь!». Ото мої улюблені місця — довженківська зачарована Десна. А в Києві мені подобаються дніпровські кручі. Це та велич Київської Русі, України, яку треба побачити хоч раз у житті.

— На що ви звертаєте увагу, коли читаєте книги!

— За браком часу сьогодні читаю небагато, але дуже люблю класиків. Леся Українка для мене — це жінка-філософ, яку ми до кінця ще не зрозуміли. У неї стільки потягу до суті, до людського щастя, до кохання, таке вміння відкрити глибини. Таким же за значимістю є для мене Микола Гоголь. Мене навіть образа бере, що ми до кінця не висвітлили всю велич його як людини. Особливо подобається його напівзабутий лист до Бєлінського. У ньому такі передбачення, що й сьогодні вражають думку. Тарас Шевченко, який створив те, після чого вже не можна було сказати, що українського народу немає, — нашу мову. Люблю читати Василя Стуса, Василя Симоненка, наших мучеників і звитяжців, Павла Загребельного, Юрія Мушкетика.

— Що вас востаннє порадувало в сім'ї?

— Я — щаслива сімейна людина. Маю двох дочок і сина. Старша вийшла заміж і живе в Москві, молодша пішла до школи, жалкує, що батька вдома нема. Сином я пишаюся. Він не додає мені турбот. Сталося так, що у мене довго хворіла дружина, і ми жили удвох із сином. Між нами встановилися дорослі стосунки довіри й поваги. І найбільшою радістю для мене було, коли він, повернувшись додому після сесії, як у дитинстві, сказав: «Тату, пішли на каток». І ми пішли разом з сином і молодшою донькою майже на увесь день.

Вів бесіду Володимир СКАЧКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Фото Сергія ДМИТРИЧЕНКА.

Балка Капустянка опинилася, дякуючи досягненням індустріальної архітектури, в центрі міста. Веде вона від шламонагромаджувача комбінату «Запоріжсталь» — чи не найбільшого забруднювача в Європі — до Дніпра. Балкою упродовж десятиліть шумує притока. Господарі мертвого озера доводять, що воду скидають освітлену, що від цього славній ріці — ніякої шкоди. Можливо, навіть користь.

У цифрах картина має такий вигляд: протягом року лише «Запоріжсталь» випускає у Славутич понад 140 тонн заліза, 50 тонн нафтопродуктів, 30 тонн нікелю... Виробниче об'єднання «Абразивний комбінат» додає до цього «коктейлю» понад 2000 тонн мінеральних сумішей, хлоридів, сульфатів, азоту-амонієвого... Завод «Кремнійполімер» виливає зі своїх труб понад 60 тисяч тонн відходів. А якщо доплюсувати «внесок» коксохімічного заводу, заводу «Дніпроспецсталь», Дніпропетровського алюмінієвого, феросплавного?

Після Черкас, Кременчука, Дніпродзержинська, Дніпропетровська вода вже зовсім не джерельна. А тут іще місто металургів могутніми потоками вприскує Дніпрові (окрім переліченого) мідь, цинк, хром, фенол, фтор, ацетон, бутиловий спирт, ртуть, формальдегід, фосфор... (Атмосфера Запоріжжя, у свою чергу, з року в

КЛО...

Наша дійс...

рік насичуєть... амонієм хлор... дом фосфорн... бензолом, ц... окисом бору, ... ганцю, б... Смачного, сла... лишніх флаг... п'ятирічок! К... них сталеплав... них, електро... монстрів, звич... вам доброго ... чи в кабінета... потужними к...

Але вернім... води. Щоро... викидає в б... понад 50 міл... рів нечистот. ... дільниці у вод... стві — міс... шламонагрома... ці Городиськи... єрідним супу... стянського.

1990 року ... лю балки Го... стійник пром... уже переповн... шований він т... міста. Спеціал... що протримат... 4—5 років. Да... на катастрофа... районі Запоріж... на. (Саддам Х...

СИНДРОМ КРАВЧЕНК...

Продиктовано в номер

У ч... 14 люто... ефірі Украї...ого телеба...ня не з'явилася передача «Молодіжна студія «Гарт». У таких випадках диктори не утруднюють себе поясненням причин подібних «несподіванок». Але цього разу ситуація виявилась настільки делікатною, що керівництво ТБ у пожежному порядку власноручно підготувало дикторське оголошення. «Творча група сьогоднішнього випуску заявила про неможливість видавати передачу через те, що до ефіру не рекомендовано підготовлений матеріал про січневі події у Литві. Керівництво головної редакції п...рам для молс... дирекц...рограм РТ ...дять до вашого відома, що даний матеріал тематично аналогічний тому, який був виданий в ефір всього п'ять днів назад...»

Замість «Гарту» пішов художній фільм «Легкі кроки».

А почалося все так. Декілька тижнів тому з відрядження до Вільнюса повернулася група народних депутатів України. Повернулася з відеофільмом про ті трагічні події. У кінозалі Верховної Ради був перегляд. Кадри мене просто вразили. Я запропонував головному редакторові Головної редакції програм для молоді В. Павлюку показати цей фільм. Він погодився. Начебто. До того часу й мої колеги по Комісії з питань гласності та засобів масової інформації висловили свою думку: «Вважати за доцільне показ по Українському телебаченню відеофільму про події в Прибалтиці. Це б сприяло повнішому інформуванню населення України щодо зазначених подій». Рішення Комісії надіслали Голові Держтелерадіо УРСР М. Охмакевичу.

І ось перегляд передачі. До болю знайомий дзвінок по прямому телефону з першої приймальні Голови Держтелерадіо. Викликають головного редактора. Він повернеться лише після перегляду, щоб сказати — сюжет не піде. Наші запитання. Плутані намагання пояснити причину заборони. Це просто сміхотворно: «Ми кінохроніку з Литви вже показували». Ми упираємося: он кінохроніку з Перської затоки щодня показують майже ту саму, і нічого. Крім того, у минулому «Гарті» було показано не кінохроніку, а відеокліп — чудовий відеокліп на музику Прокоф'єва. Це навіть різні жанри. У нас же — факти, свідчення українців, що живуть у Литві, виступи народних депутатів України в Литовському парламенті, де було розповсюджено Заяву Президії Верховної Ради УРСР, репортаж норвезького тележурналіста про захоплення Будинку преси, хроніка 13 січня, жахливі кадри стрілянини, мегафонний текст: «Комітет національного порятунку бере всю владу в республіці в свої руки. Наш ідеал — це людяність!» І знову постріли. Ще — матеріали прес-конференції в ЦК КПЛ, де один з її учасників на запитання, як він спатиме після цього,

відповів: «Я... спатиму!»

Жорстока ... ал для роздум...

Остання іно... же дати «добр... — перший за... ви Держтелер... Дикаленко. (... був на місці)... ється, так і н... му ми прийш... відвертий: «С... піде. Рішенн... нас не указ».

І тоді твор... дачі — режис... ших матеріалі... з'явитися в е... чора, на знак... нами від ефір... вважаючи, що... Литви передач... дарний з нам... ський. Він т... від участі у ... і передайте ... кам».

І ось на е... кроки».

«Верной д... товарищи!»

Здається, ц... ло... Повертає...

Вал... тележурналі... депутат УРС...

...х людей? Не тільки

...ші менедж... ...тивів, асоціа...

...читається і ...«Бізнес у ...ради: як ви... ...приготувати ...ішню з горі... ...ших цікавих

...Контракт» до ...ми відзначив ...колег і як... ...нав прочи... ...ир. Як пові... ...«Контрак... ...Писанська, ...і незабаром ...світ. Отож, ...ками «Союз... ...регіонах рес... ...ть» шукає ...не тільки їх.

...РГІЄНКО.

НАШОГО ЦВІТУ — ПО ВСЬОМУ СВІТУ

Букети з фірмовим знаком українського зовнішньоторговельного виробничого об'єднання «Роксолана» одержали замовники Парижа, Нью-Йорка, інших столиць. Допомогла «Роксолані» міжнародна асоціація «Інтерфлора», що доставляє такі замовлення у 135 країн.

У композиції букета наші аранжувальники відроджують забуті українські традиції, нерідко звертаючись за допомогою до музейних працівників. А класичному складанню букета навчаються у Швейцарії.

Флористи складають букети до всіх важливих подій у житті людини, прикрашають інтер'єри залів чи помешкань. Для них дуже важливо знати вік, стать і навіть характер того, кому призначено подарунок. Використовуються не лише квіти, а різноманітні штучні матеріали. Замовлення можна зробити в Києві по телефону 416-11-88.

Згодом фірма продаватиме й чужоземні квіти. Вже сьогодні є угоди з підприємцями Туреччини, Голландії та Ізраїлю на поставку орхідей, гербер, інших екзотичних рослин. Їх можна буде побачити на міжнародному театралізованому святі квітів «Київ-91», що відбудеться в столиці України у квітні.

Ірина ІВАНОВА.

...ІТЕСЬ

...чи щороку по... ...учнями й ...країн. Мета — ...ти і взаєморозу... ...ння знання іно... ...На початку ни... ...у Міністерстві ...України за ...ального координ... ...С. Філоновича ...курсний відбір ...поїздок до США, ...Швеції, ФРН ...1991/92 учбо... ...увійшло 15 ...Одеси, Пол... ...Вінниці, Дніп... ...Донецька, Кри... ...Харкова.

...ПОЛІЩУК, ...відділу між... ...зків Мін...

Скринька курйозів

КУРОЧКА-СНІГУРОЧКА

Це сталося на обійсті шофера Андрія Параки у селі Ручках Гадяцького району. На початку грудня заквоктала квочка. Господарі не звернули на «сигнал» уваги — зима ж. А квочка тим часом умостилася під тином і висиділа дюжину курчат. Досі всі вони живі й здорові. На весну, либонь, кукурікатимуть. От і вір приказці: курчат по осені рахують.

Христофор ГРУША.
Полтавська область.

НАБИРАЮТЬ ГІМНАЗИСТІВ

ОДЕСА. Маленька місцева сенсація: на базі школи № 42 створюється 1-ша українська гімназія. Колись в Одесі було 33 українські школи. Лишилося три українсько-англійських. І ось — українська гімназія з обов'язковим естетичним циклом, заснованим на національному фольклорі та кращих здобутках української музики, хореографії, живопису, літератури. Англійська мова вивчатиметься теж. На сьогодні у списках гімназії — 65 семиліток. Набір учнів триває.

Ігор ЧЕРЕШИНСЬКИЙ.

А ЩУКУ — В РІЧК...

Нуль уваги

Не один десяток років головував у колгоспі Радівці Калинівського району А. Вагалюк. Головував круто, зверхньо ставився до людей. У застійні часи це сходило йому з рук. Але обпікся самовпевнений керівник на трактористові І. Стрельці. Анатолій Кирилович виписав тому безпідставно чималу суму штрафу. Іванові Григоровичу такі гроші просто не під силу було сплатити: якраз він будівництво, допомагав двом дітям спинатись на ноги. Дружина-доярка, як і він, не вельми багато заробляє в колгоспі. І з такими невеселими думками пішов Стрелець до голови. Та той і слухати не став: платитимеш, мовляв, дві тисячі.

Не знав, як біді зарадити І. Стрелець, і після розмови з Вагалюком повісився. Колгоспна Радівка стихійно зібралася. Мовчати селяни вже не хотіли. І все, що про голову думали, висловили йому у вічі: як з них багато років знущався, як наблизив до себе декого за особисту відданість, решту вважаючи рабами. І прийняли рішення: звільнити Анатолія Кириловича з посади голови прав-

ління. Невдов... го виключили... і закінчилася... торія, як в гл... про щуку. І в... ли Вагалюка, ... ду запропону... рівні області ... льського меха... при цьому не ... керівництва з... ті самі. Мабу... ний керівник ... можливими са... рішили знехту...

Валерій Л... власний ... «Голосу Ук...
Вінницька о...

КЛОАКА

Наша дійсність

Балка Капустянка опинилася, дякуючи досягненням індустріальної архітектури, в центрі міста. Веде вона від шламонагромаджувача комбінату «Запоріжсталь» — чи не найбільшого забруднювача в Європі — до Дніпра. Балкою упродовж десятиліть шумує притока. Господарі мертвого озера доводять, що воду скидають освітлену, що від цього славній ріці — ніякої шкоди. Можливо, навіть користь.

У цифрах картина має такий вигляд: протягом року лише «Запоріжсталь» випускає у Славутич понад 140 тонн заліза, 50 тонн нафтопродуктів, 30 тонн нікелю... Виробниче об'єднання «Абразивний комбінат» додає до цього «коктейлю» понад 2000 тонн мінеральних сумішей, хлоридів, сульфатів, азотуамонієвого... Завод «Кремнійполімер» виливає зі своїх труб понад 60 тисяч тонн відходів. А якщо доплюсувати «внесок» коксохімічного заводу, заводу «Дніпроспецсталь», Дніпропетровського алюмінієвого, феросплавного?

Після Черкас, Кременчука, Дніпродзержинська, Дніпропетровська вода вже зовсім не джерельна. А тут іще місто металургів могутніми потоками вприскує Дніпрові (окрім переліченого) мідь, цинк, хром, фенол, фтор, ацетон, бутиловий спирт, ртуть, формальдегід, фосфор... (Атмосфера Запоріжжя, у свою чергу, з року в рік насичується метанолом, амонієм хлористим, ангідридом фосфорним, нітрохлорбензолом, циклогексанолом, окисом бору, сполуками марганцю, бензапіреном...). Смачного, славні трударі колишніх флагманів ударних п'ятирічок! Керівники союзних сталеплавильних, хімічних, електро- і радіохімічних монстрів, звичайно, бажають вам доброго здоров'я, сидячи в кабінетах, обладнаних потужними кондиціонерами.

Але вернімося до нашої води. Щороку Запоріжжя викидає в береги Славути понад 50 мільйонів кубометрів нечистот. Дві найгарячіші дільниці у водному господарстві — міськводоканал і шламонагромаджувач у балці Городиській, який є своєрідним супутником Капустянського.

1990 року наростили греблю балки Городиської; відстійник промислових стоків уже переповнюється. Розташований він трохи нижче від міста. Спеціалісти вважають, що протриматися зможе ще 4—5 років. Далі — екологічна катастрофа для Дніпра в районі Запоріжжя гарантована. (Саддам Хусейн, либонь, і не мріяв про таку «бомбу»). Так, катастрофа неминуча, якщо великі заводи не перейдуть на замкнені цикли водопостачання. Переходити, звісно, не кваплються. Бо союзні міністерства, кому підпорядкований весь виробничий комплекс, здавна сповідують залізний принцип: «Нам доходи, вам — відходи!»

Олександр МИХАЙЛЮТА, власний кореспондент «Голосу України». Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Запоріжжя.

P. S. Нещодавно міськрада встановила нормативи оплати за викиди шкідливих речовин підприємствами Запоріжжя (в місті панують понад 30 московських відомств). Кошти, які мають скласти кругленьку суму, направлятимуть на спорудження природоохоронних об'єктів. Але гроші тепер мало що важать. Бо на них просто так не купиш будматеріалів і обладнання. Всі фонди заздалегідь розписують все між тими ж таки союзними міністерствами. Отож, мабуть, єдиний спосіб істотно оздоровити місто — звільнитися від ярма союзних промислових монстрів, які звикли безперешкодно ловити велику «рибу» в каламутній воді Запоріжжя.

У ГОСТІ ДО ЗУБРІВ

Чернігівська область. Років сім тому до лісів Ріпкінського та Городнянського районів завезли кілька сімей зубрів. Вони прижилися, сімейства значно збільшились. Тепер їх можна побачити в Щорському і навіть Корюківському районах. Люди, які проводять вихідні в лісі, «знайомством» з ними задоволені: вони спокійні, іноді беруть корм з рук.

Віктор БОЖОК.

…НДРОМ КРАВЧЕНКА?

Продиктовано в номер

…лютого в ефірі …елеб…ння не …дача «Моло… «Гарт». У та… …диктори не ут… …е поясненням …их «несподіва…го разу ситуа… …настільки делі… …рівництво ТБ …порядку влас… …увало дикторня. «Творча …шнього випус… …неможливість …ачу через те, …не рекомендо…ений матеріал …одії у Литві. …ловної редак… …молс… ди… …РТ д…дять …ма, що даний …чно аналогіч… …був виданий …п'ять днів на…

…арту» пішов …«Легкі кро…

…все так. Де… …тому з відряд… …нюса поверну… …одних депута… …Повернулася з …ро ті трагічні події. У кінозалі Верховної Ради був перегляд. Кадри мене просто вразили. Я запропонував головному редакторові Головної редакції програм для молоді В. Павлюку показати цей фільм. Він погодився. Начебто. До того часу й мої колеги по Комісії з питань гласності та засобів масової інформації висловили свою думку: «Вважати за доцільне показ по Українському телебаченню відеофільму про події в Прибалтиці. Це б сприяло повнішому інформуванню населення України щодо зазначених подій». Рішення Комісії надіслали Голові Держтелерадіо УРСР М. Охмакевичу.

І ось перегляд передачі. До болю знайомий дзвінок по прямому телефону з першої приймальні Голови Держтелерадіо. Викликають головного редактора. Він повернеться лише після перегляду, щоб сказати — сюжет не піде. Наші запитання. Плутані намагання пояснити причину заборони. Це просто сміхотворно: «Ми кінохроніку з Литви вже показували». Ми упираємося: он кінохроніку з Перської затоки щодня показують майже ту саму, і нічого. Крім того, у минулому «Гарті» було показано не кінохроніку, а відеокліп — чудовий відеокліп на музику Прокоф'єва. Це навіть різні жанри. У нас же — факти, свідчення українців, що живуть у Литві, виступи народних депутатів України в Литовському парламенті, де було розповсюджено Заяву Президії Верховної Ради УРСР, репортаж норвезького тележурналіста про захоплення Будинку преси, хроніка 13 січня, жахливі кадри стрілянини, мегафонний текст: «Комітет національного порятунку бере всю владу в республіці в свої руки. Наш ідеал — це людяність!» І знову постріли. Ще — матеріали прес-конференції в ЦК КПЛ, де один з її учасників на запитання, як він спатиме після цього, відповів: «Як спав, так і спатиму!»

Жорстока правда. Матеріал для роздумів.

Остання інстанція, що може дати «добро» на цей сюжет — перший заступник Голови Держтелерадіо УРСР А. Дикаленко. (Голова вже не був на місці). Але він, здається, так і не зрозумів, чому ми прийшли. Гранично відвертий: «Сюжет в ефір не піде. Рішення Комісії для нас не указ».

І тоді творча група передачі — режисери, автори інших матеріалів, що могли б з'явитися в ефірі того вечора, на знак солідарності з нами від ефіру відмовились, вважаючи, що без сюжету з Литви передачі немає. Солідарний з нами і В. Яворівський. Він теж відмовився від участі у передачі: «Так і передайте своїм керівникам».

І ось на екрані «Легкі кроки».

«Верной дорогой идете, товарищи!»

Здається, це вже десь було... Повертаємося?

Вадим БОЙКО, тележурналіст, народний депутат УРСР.

БРЕЖНЄВ СТРІЛЯВ ВЛУЧНО. А ЙОГО НАЩАДКИ?

Як тільки полювання перестає бути спортом, воно стає вандалізмом. Чи не стосуються ці слова забугорного класика Хрущова, Брежнєва, Кириченка, Щербицького, Підгорного, які полювали ДЕ хотіли, СКІЛЬКИ хотіли і ЯК хотіли.

Не відставали од них і наші славетні маршали — Ворошилов, Гречко, Чуйков, котрі неодноразово влаштовували в астраханських і таврійських заповідниках «мисливські маневри» із застосуванням транспортерів і вертольотів.

Добру вивучку у колишніх вождів та маршалів пройшли і місцеві князьки усіх мастей і рангів, які добивали все недобите під час маневрів. Наведу лише один факт. Нещодавно член президії Іванівської районної ради Українського товариства мисливців і рибалок оббілував лося.

Цей лось був останнім у степовій Херсонщині.

Володимир БОНДАРЕНКО.

На фото Віктора ЦЮЗЯ: крилаті і копитні, які чудом уникли кулі в заповідниках.

Херсонська область.

А ЩУКУ — В РІЧКУ

Нуль уваги

Не один десяток років головував у колгоспі Радівці Калинівського району А. Вагалюк. Головував круто, зверхньо ставився до людей. У застійні часи це сходило йому з рук. Але обпікся самовпевнений керівник на трактористові І. Стрельці. Анатолій Кирилович виписав тому безпідставно чималу суму штрафу. Іванові Григоровичу такі гроші просто не під силу було сплатити: якраз вів будівництво, допомагав двом дітям спинатись на ноги. Дружина-доярка, як і він, не вельми багато заробляє в колгоспі. І з такими невеселими думками пішов Стрелець до голови. Та той і слухати не став: платитимеш, мовляв, дві тисячі.

Не знав, як біді зарадити І. Стрелець, і після розмови з Вагалюком повісився. Колгоспна Радівка стихійно зібралася. Мовчати селяни вже не хотіли. І все, що про голову думали, висловили йому у вічі: як з них багато років знущався, як наблизив до себе декого за особисту відданість, решту вважаючи рабами. І прийняли рішення: звільнити Анатолія Кириловича з посади голови правління. Невдовзі і з партії його виключили. Та минув час, і закінчилася ця сумна історія, як в глібовській байці про щуку. І в партії поновили Вагалюка, і керівну посаду запропонували вже на рівні області. Про смерть сільського механізатора ніхто при цьому не згадав. Рівень керівництва зріс, методи — ті самі. Мабуть, дуже цінний керівник Вагалюк, якщо можливими самогубцями вирішили знехтувати...

Валерій ЛАЗАРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

Вінницька область.

…АЮТЬ …ИСТІВ

…енька місцева …зі школи № 42 …ша українська …сь в Одесі бу…кі школи. Ли…українсько-анг… — українсь… обов'язковим …клом, заснова…альному фоль…щих здобутках …узики, хореог…у, літератури. …а вивчатимеь…огодні у спис… 65 семиліток. …ває.

…ИНСЬКИЙ.

ВИБІР, АЛЕ ЯКИЙ?

(Закінчення. Початок на 2-й, 3-й стор.).

Питання про загальносоюзний референдум розглядається не тільки парламентом нашої республіки. Він в порядку денному Верховних Рад багатьох республік, включаючи Росію, на яку ми так часто любимо посилатися, Казахстан, Білорусію, та інших республік.

Наскільки мені відомо, своє ставлення до референдуму вже висловили деякі республіки. Зокрема Росія проводитиме його бюлетенем, затвердженим Верховною Радою Союзу РСР. Так само Казахстан проводить референдум за рішенням Верховної Ради Союзу РСР.

Отож, я думаю, що не треба нам тут дуже багато мудрувати і провести свій референдум 17 березня за цією ж Постановою і за змістом того питання, яке було затверджено. Я хочу сказати, що будь-який політик зацікавлений в тому, щоб точно знати настрій духу, волю свого народу. Саме це дає нам можливість виявити запитання, запропоноване Верховною Радою Союзу РСР: бути Союзу як оновленій федерації чи не бути. І кожний з нас, і кожний виборець, і кожний громадянин Радянської України мусить сказати: так чи ні. Це буде таємне, загальне, пряме голосування. Так що може бути демократичніше? По республіці в цілому, по областях, по районах і містах. Ми будемо знати ставлення людей кожного регіону до запропонованого нам запитання: бути чи не бути Союзу? А що пропонує нам вельмишановна Президія нашої Верховної Ради в вигляді проекту? Вона пропонує нам в будь-якому випадку обрати Союз. Чи то буде федерація, чи то буде, я не знаю, і вони самі не знають, що це буде.

Як би я не відповів на оці два питання, а я буду за Союз. Мене заставляють проголосувати за Союз. Чи я за федерацію, чи я за Союз Радянських суверенних держав. А це позбавляє мене права висловити свою думку з приводу того, бути чи не бути Союзу. І що це за демократи, котрі позбавляють мене права сказати «ні».

Шум у залі, оплески.

Шановні товариші! Ви подивіться на цей проект Постанови. Кожний абзац починається з «не». Не приймати, не згодні, не будемо і так далі. Хіба можна оголошувати війну референдумів? Якщо ми хочемо якісь свої питання розв'язати, то поряд із зеленим бюлетенем нехай буде синій, український. Це буде наш референдум того ж дня. Ми одержимо два бюлетені і проголосуємо. Моя позиція вам відома. Я думаю, що її підтримає і більшість, і опозиція. Підтримують всі демократи і не підтримують тільки консерватори. Ми повинні проголосувати за бюлетенем, запропонованим Верховною Радою і сказати «так».

Сергій ГОЛОВАТИЙ, 18 виборчий округ, м. Київ

Шановні депутати!

На шляху України до своєї суверенності стала потужна перешкода. Такою перешкодою є: авантюрно-провокативна акція Центру з проведенням всесоюзного референдуму. Як ми повинні оцінювати цю авантюру Центру? Тільки з правової точки зору. Ця проблема має два — зовнішній і внутрішній бік. І зовнішній, і внутрішній бік справи свідчать про одне: цей референдум, всесоюзний, є незаконним, є протиправним, є таким, що заперечує суверенітет народу України.

Аналіз зовнішнього боку справи. Перше. Дійсно. Постанова Верховної Ради Союзу не узгоджена із суверенітетом на Україні, з Верховною Радою.

Друге. Дійсно, питання, яке виноситься на референдум, зачіпає положення Закону про розмежування повноважень і, отже, заперечує можливість визнати і здійснити добровільно ініціативу нашої республіки.

Третє. Суб'єктом Союзу згідно статті 76 Конституції, Союзної, є Союзна республіка. Отже, голосування, у якому будуть брати участь громадяни усього Радянського Союзу, є неправомірним з цієї точки зору.

Четверте. У багатьох республіках, і у нас зокрема, не прийнято Закон про громадянство. А правовий статус своєї держави можуть визначати тільки громадяни цієї держави. Отже, участь у голосуванні усіх громадян Союзу є неправомірним з точки зору захисту державного суверенітету України.

П'яте. Згідно нашої Декларації від імені всього народу України може виступати тільки Верховна Рада України. А всесоюзний референдум знову ж таки передбачає голосування усіх громадян Союзу. Це є протиправним.

Шосте. Згідно Міжнародних пактів про права людини, учасником яких є Українська РСР, кожний народ має право сам вільно визначати свій правовий статус. А у голосуванні будуть брати участь усі інші народи і, зокрема, азіатські.

То може треба спочатку запитати свій народ, чи хоче він, щоб його долю визначали десь інде, поза межами його держави. Отже, ця акція є протиправною.

Тепер кілька слів про внутрішній бік справи.

Це вимагає відповіді на таке питання: **«Чи здатна наша республіка захистити себе і свій народ перед наступом апаратного кремлівського капеересівського Центру на її суверенітет?».** Знову ж таки, перше. Згідно положення розділу III Декларації про суверенітет України Українська РСР самостійна у вирішенні будь-яких питань свого державного життя. То чому його буде вирішувати знову ж таки авантюрний кремлівсько-капеересівський Центр? Друге. Згідно Постанови Верховної Ради про вимоги студентів питання про укладання Союзного договору не може бути розв'язане, поки не буде прийнята нова Конституція України. Ми цієї Конституції не маємо. Отже, наша Верховна Рада мала б поважати в першу чергу свої постанови і рішення. І на цій підставі мала б відмовитися від проведення всесоюзного референдуму на своїй території.

Третє. Не маючи нової Конституції, яка б закріпила правовий статус нашої держави як держави суверенної, ми не маємо права брати участь у будь-яких іграх, про які говорив депутат Мороз, політичних іграх Центру.

Четверте. Проведення референдуму у поспішному порядку в нашій Україні загострить політичну ситуацію, тому що ставлення до цього у різних регіонах України неоднозначне. Політичний, державний лідер нашої України, яким є Голова Верховної Ради Л. Кравчук, повинен взяти на себе відповідальність, що він піде на конфронтацію, на загострення політичної ситуації, чи на заспокоєння нашої ситуації. Отже, єдиною умовою спокою може бути відмова від референдуму.

П'яте. Якщо згідно діючої Конституції України, стаття 71, на території України забезпечується верховенство законів нашої республіки, то питається: на якій підставі **Президія Верховної Ради УРСР прийняла автоматичні рішення про проведення референдуму. Знову ж таки це викликає подив.**

Шосте. Положення у розданому проекті, де ми звертаємося до Верховної Ради Союзу РСР про дозвіл включення додаткового питання. Знову ж таки ми йдемо на поклон до Кремля: дозвольте, цар-батюшка, і нам здесь проявить свою суверенную волю.

Президія Верховної Ради і Верховна Рада України до цього часу не захистили ні державний суверенітет України, ні суверенітет українського народу.

Тому єдино правильним рішенням було б відхилити проведення всесоюзного референдуму на території України, і не цінувати його в 20 копійок, як його поцінував Мороз, а поцінувати його більше. Дякую.

Анатолій МЕЛЬНИК, 97 виборчий округ, Дніпропетровська область

Уважаемый Председатель, уважаемые народные депутаты!

Вопрос сохранения Союза как государства должен решить референдум, который намечено провести по решению Верховного Совета

Нет нужды говорить об огромном значении этого принципиального вопроса для народов, населяющих страну, в том числе и для народа Украины.

Президиум Верховного Совета Украинской ССР выносит на рассмотрение проект соответствующего Постановления. Считаю, что это Постановление в таком виде принять нельзя по следующим мотивам.

Во-первых, на суд народа надо выносить ясный, главный, принципиальный вопрос, по которому каждый человек мог бы сказать «за» он или «против».

Во-вторых, вопрос или вопросы должны быть едиными для всех республик, иначе неизбежны потом различные толкования. И мы видим сегодня, как приводят все законодательные акты и действительно можно признать их выступление всеправильным.

Исходя из сказанного, нельзя признать правильным предложение о вынесении на референдум вопроса, взаме[н] предложенного Верховны[м] Советом ССР. Не хотелось бы по этому вопросу разжигать страсти, но нельзя не отметить и следующее обстоятельство. Чем больше будет вопросов, тем меньше будет ясности. Нельзя при этом не учитывать и то обстоятельство, что этот референдум у нас в республике первый.

Предложенным Постановлением утверждается, что предложенная Верховным Советом формулировка вопроса референдума не четкая, не корректная, и не конкретная, поскольку, при голосовании «за» или «против» гражданин ставится в противоречивое положение в части возможных способов единения между братскими республиками. По-моему, это образец, как можно ясное запутать до невозможности. Разве не понятно, что ес[ли] народ выскажется за Союз равноправных суверенных республик, то эти многообразные формы будут решать полномочные представители. Ни в какое двухсмысленное положение предложенный на референдум вопрос не ставит граждан. Если же народ решит по-другому, то тоже все ясно, как идти дальше.

Я хотел бы призвать депутатов к следующему. Несмотря на то, что, видимо, есть юридические зацепки для противников референдума, положить в основу выработки нового Постановления пункт 3, предложенного постановления.

А именно. Для сохранения стабильного политического положения в Украинской ССР и Союза ССР признать целесообразным провести на территории Украинской ССР организованный Союзом ССР референдум 17 марта по вопросу сохранения Союза ССР. Данный проект предлагаю снять, как не отвечающий вышесказанному. Считал бы возможным принять альтернативное предложение от группы депутатов парламентского большинства. Спасибо.

(Далі буде).

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

РЕФЕРЕНДУМУ — ТАК!

Історія знає чимало прикладів великих трагедій, коли ще вчора квітуча держава виявлялася поневоленою войовничим сусідом, що призводило до загибелі культури, втрати слави цілого народу. Але деякі держави розпадалися в результаті внутрішніх суперечностей і конфліктів. І знову руйнувався звичний уклад життя, наставало лихоліття, страждали люди. Суспільство, яке втрачало «кермо і вітрила», деградувало і поринало в хаос.

Відомий англійський філософ Томас Гоббс ще у XVII столітті передрікав, що кончина будь-якої з існуючих держав неминуче спричинить розпад її суспільства на міріади індивідів, які ведуть нескінченну «війну всіх проти всіх». Наш нещодавній і нинішній досвід ілюструє його просту думку досить наочно і переконливо. Реальністю є факт і коли союзні республіки, а точніше, новонароджені суверенні держави, сп'янілі від набутої, нарешті, самостійності, раптом втрачають спільну мову і починають діяти на шкоду інтересам одна одної. А тим часом усередині їх кордонів росте хвиля запеклого націоналізму і сепаратизму, лунають екстремістські вимоги, які змушують переселятися народи. Там, де пристрасті заглушили розсудливість і витіснили здоровий глузд, взаємна жорстокість уже послужила грунтом для виникнення збройних формувань і кривавих побоїщ...

Уже одне це робить невідкладно необхідним наступний референдум про майбутнє нашого Союзу. 17 березня радянські люди повинні дати відповідь на запитання: «Чи вважаєте ви необхідним збереження Союзу Радянських Соціалістичних Республік як оновленої федерації рівноправних суверенних республік, у якому будуть повною мірою гарантовані права і свободи людини будь-якої національності?». Кожний з нас окремо і всі ми разом повинні зробити вибір. Надзвичайна важливість і неординарність даної акції потребує, щоб до бюлетеня було внесено тільки одне вищевказане питання. І ніяких інших!

За останні місяці щодо цього сказано вже багато. Обнародувано документи політичних рухів і партій. Принципову позицію комуністів України щодо збереження оновленого Союзу РСР відобразив XXVIII з'їзд Компартії України. Вона конкретизована і розвинута у заяві Центрального Комітету Компартії республіки «За суверенну соціалістичну Україну в оновленому Союзі». Компартія України не розглядає підписання нового Союзного договору як абстрактну самоціль. Для нас це — ключова передумова ефективної реалізації інтересів динамічного розвитку республіки.

Однак знову доводиться повертатися до цього питання, оскільки з наближенням дати референдуму посилюються спроби, в тому числі з боку частини народних депутатів, дискредитувати саму ідею його проведення або нав'язати йому інший зміст. Безпардонно маніпулюючи думкою народу, виступаючи, мовляв, від його імені, окремі політики намагаються використати будь-яку трибуну для реалізації своїх політичних гасел, партійних та особистих амбіцій. Наявним є прагнення не стільки переконати, скільки нав'язати своє бачення шляхів розвитку суспільства, свої гасла і принципи, тобто свою ідеологію.

Проявляючи дивовижну «забудькуватість» щодо передвиборних обіцянок і наказів виборців, прикриваючись «демократичною» фразою, ратуючи на словах за побудову правової держави, ці народні обранці грубо нехтують і вимоги людей, які послали їх до Верховної Ради УРСР, і діючу союзну і республіканську Конституції. Апріорно висловлюючи недовір'я новому Союзному договору, роботу над яким, до речі, продовжують повноважні представники республік і експерти, вони намагаються перенести це і на референдум, ввести в оману людей про суть заходу 17 березня.

Тому треба ще раз підкреслити: мета референдуму — дати можливість кожному громадянинові висловити свою волю у питанні про майбутнє нашого Союзу, про те — бути чи не бути йому спільним домом усіх наших народів, їх надійною опорою. А що стосується «наповнення» Союзного договору, то це вже інше, хоч і не менш важливе, питання.

На жаль, доводиться констатувати, що до спроб внести дезорганізацію у проведення референдуму, дезорієнтувати людей вдаються деякі колишні члени КПРС, в їх числі народні депутати. Очевидно, блискавична ідейна переорієнтація примушує їх постійно підтверджувати свою відданість новим принципам, затятими противниками яких вони були не так вже й давно. Це логіка вчинків зрадників, які щосили намагаються, щоб «забули» про їх минуле.

Вони гарячково будують різного роду «наукові» підвалини, організують численні інтерв'ю, «круглі столи», мета яких — довести незаконність, нежиттєвість і, отже, необхідність розвалу СРСР. Сколочують усілякі блоки партій та інших формувань, щоб продемонструвати тим самим народові «прагнення» більшості «розійтися по національних квартирах».

Останній приклад того — проголошення в Харкові 26—27 січня створення політичного блоку «Демократичний конгрес». Тут основна увага була приділена формам і методам протидії укладанню нового Союзного договору. Передбачається використати референдум для того, щоб цей договір відхилити. Прийнято заяву із закликом до парламентів союзних республік проводити не «всесоюзний, а республіканські референдуми». За декларативними заявами його організаторів про відданість парламентським, демократичним діям явно проглядається лінія на розчленування союзної держави, ліквідацію всіх її інститутів.

І ніщо їх не зупиняє, не примушує задуматися. Ні те, що склалися вікові зв'язки, ні те, що понад 60 мільйонів чоловік, тобто кожний п'ятий, живуть поза межами своєї етнічної території, серед них — 7 мільйонів українців. Ні те, що, наприклад, на Україні майже з 52 мільйонів населення 11,3 мільйона — росіяни, 490 тисяч — євреї, 440 тисяч — білоруси, 330 тисяч — молдавани, 220 тисяч — поляки тощо. Додамо до цього: якщо в СРСР тільки кожна сьома сім'я — національнозмішана, то на Україні — кожна четверта.

Невже так складно зрозуміти, що ті, хто виявиться поза кордонами проживання своєї національності, хто передбачає кривавий переділ кордонів, не змиряться з розвалом країни, що готується, і не будуть сидіти склавши руки? Подібна наївність тих, хто цього не враховує або просто не хоче враховувати, не тільки неприпустима, а злочинна.

Цікаво відзначити, що, виступаючи проти Союзу, сучасні «рятівники» і «провідники» народу не допускають і думки про те, що в республіці можливий той самий процес. А тим часом претензії на її землі вже заявляють деякі сили у Польщі, Румунії, Чехословаччині.

Або взяти економіку. Не будемо вдаватися до цифр, якими вміло «оперують» наші опоненти. Скажемо про інше, на що досі мало зверталось уваги. Створити структуру нової власної галузі в республіці можна тільки протягом життя цілого покоління. І віддачу суспільство почне одержувати тільки у наступному поколінні. Таким чином, те, що вже створено в країні, є власністю не тільки окремо взятої республіки.

У цьому зв'язку закономірно постає питання: а як бути з науково-дослідним, військово-промисловим, космічним комплексами, ядерним арсеналом, транспортом, авіацією тощо. Адже вони створювалися всіма народами? Поділити! Але як? Невже лідери опозиційних партій і рухів не розуміють, що поділ країни залишить на місці цього спільно облаштованого життєвого простору нежиттєспроможну економіку, якщо взагалі не попелище? Скільки разів це повторювалося в нашій історії. Невже потрібна ще одна трагічна сторінка?

Не менш важливе значення має і суто міжнародний аспект. Кожна неупереджена людина бачить перевагу великої союзної держави в можливості гарантувати повну і надійну безпеку країни. Сьогодні жодна з республік неспроможна утримувати армію, хоч у нашій Декларації про це йде мова. Треба думати, як знайти вихід. Відмовилася від цієї ідеї і Росія.

Величезних зусиль доклав Радянський Союз, щоб здобути могутній міжнародний авторитет і справляти вплив на процеси, які відбуваються у світі. Втратити, змарнувати так тяжко набуте в міжнародній сфері — дуже просто і великого розуму не потребує. Але це не тільки глумління над пам'яттю предків, а й умисне приречення країни і республіки на роль третьосортних держав у світовій політиці.

Наслідків такого курсу не можуть не бачити тільки політичні недоростки або політикани, для яких особистий успіх, популярність у націоналістичних колах — над усе. Звичайно, їх «осліплює» і затяте неприйняття Комуністичної партії, намагання протиставити їй діаметрально протилежну лінію, не рахуючись з наслідками.

Відсутність солідної аргументації вони намагаються замінити мітинговим авторитаризмом, «грати» на почуттях людей. Свого часу народ та історія дадуть оцінку демагогії лжепророків. Зазначу тільки, що, за винятком запеклих реакціонерів і мілітаристів та мракобісів, ніхто в світі не хоче послаблення Радянського Союзу.

Невже нам не вистачить розуму і волі, щоб зробити правильний вибір і не збочити до стану, що його Томас Гоббс охарактеризував «війною всіх проти всіх»? Певен: мудрість народу і цього разу переможе.

Анатолій САВЧЕНКО, народний депутат УРСР, секретар ЦК Компартії України.

Гонорар за публікацію прошу перерахувати у народний Фонд «В захист музею В. І. Леніна».

УКАЗ

Президента Союзу Радянських Соціалістичних Республік

ПРО ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ ЩОДО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗАХИСТУ ДІЯЧІВ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Беручи до уваги особливу роль творчих спілок, яка історично склалась у соціальному захисті і створенні необхідних економічних умов для професійної роботи письменників, художників, кінематографістів, композиторів, журналістів, архітекторів, дизайнерів, діячів театру і музичного мистецтва, **постановляю:**

1. Звільнити в 1991 році від усіх видів податків, зборів і мит Спілку письменників СРСР, Спілку художників СРСР, Спілку театральних діячів СРСР, Спілку архітекторів СРСР, Спілку журналістів СРСР, Спілку композиторів СРСР, Спілку кінематографістів СРСР, Спілку музичних діячів СРСР, Спілку дизайнерів СРСР, а також підприємства, об'єднання та організації, які входять у систему цих спілок за станом на 1 січня 1991 року.

2. З метою недопущення необгрунтованого зростання цін на продукцію, роботи і послуги зберегти оподатковування прибутку підприємств, об'єднань і організацій зазначених творчих спілок у частині, що перевищує встановлений законодавством граничний рівень рентабельності, за ставками, визначеними Законом СРСР «Про податки з підприємств, об'єднань і організацій».

3. Встановити, що новостворювані зазначеними творчими спілками підприємства, об'єднання та організації звільняються в 1991 році від сплати в бюджет податків, зборів і мит Міністерством фінансів СРСР за погодженням з Міністерством культури СРСР.

4. Рекомендувати Верховним Радам республік звільнити у 1991 році від податків, зборів і мит інші творчі спілки та організації, що діють у республіках.

5. Міністерству фінансів СРСР і Міністерству культури СРСР спільно з урядами республік і творчими спілками підготувати в другому півріччі 1991 року пропозиції про вдосконалення законодавства про оподаткування підприємств і організацій культури.

**Президент Союзу Радянських Соціалістичних Республік
М. ГОРБАЧОВ.**

Москва, Кремль.
14 лютого 1991 р.

ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ СРСР

14 лютого в Кремлі під головуванням А. І. Лук'янова відбулось засідання Президії Верховної Ради СРСР.

Президія схвалила перелік питань, пропонованих для розгляду на п'ятій сесії Верховної Ради, що відкривається 18 лютого, і погодилася з пропозиціями про порядок її роботи.

Обговорено пропозиції про деякі зміни в структурі комітетів Верховної Ради і постійних комісіях палат та про оновлення їх складу.

Президія намітила ряд додаткових заходів, пов'язаних з підготовкою і проведенням загальносоюзного референдуму 17 березня 1991 р.

По доповіді голови Комітету Верховної Ради СРСР у справах воїнів-інтернаціоналістів П. В. Шетька прийнято постанову, спрямовану на прискорення роботи по підготовці державної програми поліпшення умов життя і побуту колишніх військовослужбовців та інших осіб, які входили до складу контингенту радянських військ в Афганістані, а також сімей загиблих воїнів.

Президія заслухала повідомлення заступників голови Ради національностей В. С. Клібік і Б. І. Олійника про результати поїздок депутатів у Північну і Південну Осетію у зв'язку з різким загостренням міжнаціональних відносин у цьому регіоні. Схвалено заходи, що їх вживає у зв'язку з цим керівництво країни.

На засіданні обговорено деякі інші питання державного життя.

(ТАРС).

Куба: ОСТАННЯ БИТВА ФІДЕЛЯ КАСТРО

ЧИ ДОВГО ЗМОЖЕ КУБА ФІДЕЛЯ КАСТРО ПРОТРИМАТИСЬ В УМОВАХ, КОЛИ В УСЬОМУ СВІТІ ВІДБУВАЄТЬСЯ РОЗВАЛ ОДНОПАРТІЙНОГО КОМУНІСТИЧНОГО ПРАВЛІННЯ? ПОКИ ЩО 63-РІЧНИЙ РЕВОЛЮЦІОНЕР І СЛУХАТИ ПРО ЦЕ НЕ ХОЧЕ.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЖУРНАЛ «Ю. С. НЬЮС ЕНД УОРЛД РІПОРТ» ПРО СТАНОВИЩЕ НА КУБІ

Чи довго може Куба Фіделя Кастро протриматись в умовах, коли в усьому світі відбувається розвал однопартійного комуністичного правління?

Поки що 63-річний революціонер і слухати не хоче про це, враховуючи, що його колеги — комуністи у Східній Європі впали, тільки-но прочинивши двері до реформ. Але численні аналітики мають сумнів, що Куба зможе довго чинити опір змінам.

Сьогодні під знаком питання радянська і східноєвропейська допомога — опора, котра протягом трьох десятиліть захищала Кастро від економічного, дипломатичного і навіть військового тиску. Питання ідеології бліднуть поряд з тим, що перетворюється у щоденну боротьбу за виживання. В останні місяці список продуктів, які видаються за карточками, збільшився, норму бензину на власну і державну машини скорочено на 30—50 відсотків, зменшується енергопостачання жилих будинків. Через нестачу пального комбінат імені Че Гевари по виробництву нікеля був цієї осені закритий.

Такі заходи жорсткої економії є тільки початком. Поставки радянської нафти, які майже повністю задовольняли потреби острівної держави у 1990 році, зменшилися на 20 відсотків. Кубинські службові особи визнають, що наростаючий хаос у Радянському Союзі може призвести до подальшого скорочення поставок у 1991 році. Відносини Куби з Радянським Союзом можна визначити словом «невпевненість», — говорить заступник голови Державної ради Карлос Рафаель Родрігес.

У Кастро дуже мало можливостей знайти вихід з такого важкого становища. І ще менше шансів знайти нових партнерів. Зростаюча торгівля з Китаєм і Бразілією і такі нові галузі, що приносять тверду валюту, як туризм і біотехнологія, не замінять обсяг і цінність втраченої торгівлі з радянським блоком.

Навіть без подальшого скорочення постачання нафти, вважає економіст Флорідського міжнародного університету Антоніо Хорте, спроможність Куби виробляти товари повсякденного попиту у 1991 році зменшиться на 20 відсотків. «Наслідки будуть катастрофічними», — говорить він.

Але Фідель Кастро зможе краще справитись із внутрішніми невдоволеннями, ніж сталінські східноєвропейські режими. Почасти це зумовлено тим, що кубинська революція народилась у країні, а не була нав'язана зовні, і що вона все ще користується широкою підтримкою. Тільки декілька нечисленних організацій по захисту прав людини і маленька соціал-демократична партія виступають у ролі хоча б потенційної політичної опозиції.

Останній рік сивобородий вождь готував країну до важких часів, попереджуючи, що у жінок не буде нових суконь і протягом п'яти років не буде можливості будувати школи й клініки. Кубинці навряд чи повстануть, поки Кастро спроможний покласти їм на стіл їжу, навіть коли вона доставляється на кінському возі з полей, де орють биками.

І що важливо: у той час як колишні колеги Кастро у Східній Європі бавилися гласністю і перебудовою, кубинський лідер без коливань придушував опозицію. Минулим літом трьох активістів боротьби за права людини було засуджено до тюремного ув'язнення строком на 8—12 років, інші отримали менші терміни. Але головне, що тих, хто спроможний кинути Кастро найбільш ефективний виклик — військових і високопоставлених службових осіб, — стримує спогад про те, що трапилося з одним з героїв революції, генералом Арнальдо Очоа, котрий був звинувачений у зраді і без зволікань страчений влітку 1989 року. Тільки масове народне повстання, котре більшість спостерігачів не вважають неминучим, змогло б розколоти режим.

Уейн Сміт, фахівець по Кубі з університету Джонсона Гопкінса, характеризує пропозиції Кастро про проведення реформи на IV з'їзді компартії, що відбудеться, і послаблення контролю за еміграцією як «косметичні зміни».

Вибір перебудови міг би поліпшити відносини Кастро зі Сполученими Штатами та іншим світом і, можливо, привести до скасування торгового ембарго США — якщо Фідель також готовий змінити свою політику у сфері прав людини і припинити підтримку революційних рухів в інших країнах Латинської Америки. Хоча відлига у відносинах між США і Кубою все ще здається туманною віддаленою можливістю, дехто в адміністрації Буша висловлює обережний оптимізм.

Одна високопоставлена особа зі Сполучених Штатів стверджує, що «США ніяк не можуть прийти на допомогу Кастро», поки він не проведе значних змін. Але вона натякає, що «ми підемо назустріч», якщо Кастро піддасться спокусі.

КОНТРВ'Ю

Захист соціалізму — справа всього кубинського народу

КОМЕНТАР ГЕНЕРАЛЬНОГО КОНСУЛА РЕСПУБЛІКИ КУБА НА УКРАЇНІ ДІОХЕНЕСА ЕРНАНДЕСА АСТРОГИ

Для будь-якої держави серйозною проблемою завжди є непередбачений розрив торговельно-економічних відносин з цілим рядом країн. У таких умовах піддається випробуванню життєздатність країни та існуюча в ній соціально-економічна система. Саме так можна охарактеризувати ситуацію, з якою сьогодні зіткнулася Куба, її керівництво та її народ.

У такій складній обстановці необхідно було вжити добре продуманих заходів, щоб уникнути економічного розвалу. Саме такі кроки при підтримці народу зробив уряд Куби. Насамперед він потурбувався про те, щоб не було ущемлено інтересів народу. Нормований розподіл основних продуктів гарантував їх доступність для всіх без винятку. Коли поставки нафти на Кубу знизилися на 25 відсотків, вимушеним заходом стала також економія палива та електроенергії.

Прийняття цих, а також інших рішень не спричинить підвищення цін і безробіття, скорочення рівня медичного обслуговування, закриття шкіл; не буде обмежено доступу молоді до освіти. Проте, на жаль, уповільниться або припиниться реалізація деяких планів соціального розвитку.

СЬОГОДНІ ЗАХИСТ СОЦІАЛІЗМУ НА КУБІ СТАВ СПРАВОЮ ВСЬОГО НАРОДУ. МИ НІКОЛИ НЕ ДОЗВОЛИМО ЗНОВУ ПЕРЕТВОРИТИ НАШ ОСТРІВ В АМЕРИКАНСЬКУ НЕОКОЛОНІЮ.

Кубинський народ готовий до здійснення цих та інших заходів, що дратує нашого північного сусіда з цілком зрозумілих причин, адже він мріє зовсім про інше.

Сьогодні на Заході багато спекуляцій навколо відносин Куби і Радянського Союзу; недруги соціалізму сподіваються на їх погіршення. Не можна заперечувати, що нині у відносинах між нашими країнами існують певні труднощі. Проте, на нашу думку, майбутнє більш оптимістичне, ніж те, що передрікають наші недруги.

З деякого часу і друзі, і вороги Куби ставлять собі запитання про можливість здійснення реформ на острові. З квітня 1986 року на Кубі почався процес, який ми назвали «виправленням помилок і негативних тенденцій». Він не був нам кимось нав'язаний. На III з'їзді Компартії Куби ми дійшли висновку, що під час будівництва соціалізму було допущено помилки. Ми або погано використали позитивний досвід інших соціалістичних країн, або занадто ретельно копіювали чужі помилки, не виявивши творчого підходу до розв'язання специфічних проблем Куби.

Усе, що сьогодні робиться в нашій країні, спрямовано на вдосконалення соціалізму, оскільки ми, кубинці, не змішуємо помилки окремих керівників і державних структур у процесі будівництва соціалізму, з природою всього суспільного ладу.

Соціалізм не був нав'язаний кубинському народу ззовні, він є результатом народної революції. Будівництво соціалізму на Кубі не супроводжувалося ні насильницькою колективізацією, ні тортурами, ні зникненням людей. Кожний, хто хотів залишити країну, міг поїхати легально. Єдине обмеження було пов'язано з кількістю віз, що надавалися Сполученими Штатами. Ось чому самі недруги Куби визнають, що так звана внутрішня опозиція складається з невеликих груп людей, які прагнуть якнайшвидше запастися «заслугами» для одержання візи в США.

Звертає на себе увагу «занепокоєність» деяких політологів у США проблемою злочинності на Кубі. Постає запитання: хіба не вправі будь-яка країна вживати заходів проти порушників закону або винести публічно суворий вирок генералові, який перетворився в торгівця наркотиками? Кубинський народ вважає: так, у нього є таке право, навіть якщо це комусь не до вподоби у Сполучених Штатах.

Тим, кому не дає спокою, що Фідель Кастро протягом такого тривалого часу очолює уряд Куби, ми відповімо, що нас, кубинців, це не непокоїть і Фідель залишатиметься керівником стільки, скільки вважатиме за потрібне кубинський народ.

Крім того, всі зміни, які відбуваються або стануться на Кубі, залежать від рішень кубинського народу. Він приймає їх у своїх інтересах, а не для того, щоб схилити Сполучені Штати до зняття економічної блокади.

Відносини між США і Кубою можуть поліпшитись або повністю нормалізуватися лише в тому разі, коли Сполучені Штати визнають, що Куба — це незалежна й суверенна держава і що кубинський народ має повне право жити в умовах обраного ним соціального ладу.

У кубинського народу є всі підстави, щоб захищати соціалізм. Звернімося до деяких фактів. Після перемоги революції на Кубі не існувало систем охорони здоров'я й народної освіти, безробіття досягало 30 відсотків, країна була наводнена наркотиками, процвітали азартні ігри і проституція.

Сьогодні, через 31 рік, нашу систему охорони здоров'я та освіти можна поставити в один ряд з відповідними системами найрозвинутіших країн світу, в нас немає безробіття, значних успіхів досягла національна промисловість. Куба — це країна без наркотиків, гральних будинків, проституції, країна незалежна й суверенна, народ якої сповнений достоїнства й пишається тим, що є господарем своєї долі.

З усім цим пов'язано прагнення кубинського народу захистити соціалізм. Він упевнений, що на Кубі соціалізм, незалежність і суверенітет нерозривно пов'язані і що ми, кубинці, ніколи не дозволимо знову перетворити наш острів в американську неоколонію.

Сьогодні захист соціалізму на Кубі став справою всього народу.

НЕ СВЯТІ ГОРЩИКИ ЛІПЛЯТЬ

Це школяр Ярослав Супруненко, у гостях у свого дідуся — Івана Івановича та бабусі Тетяни Дмитрівни Бібік. Йому така честь виявлена (аякже — фотографують!), перш за все тому, що Ярослав серйозно займається гончарським мистецтвом. А допомагає хлопцю у цьому дідусь, який живе недалеко від онука.

Рід Бібіків з діда-прадіда займається гончарством. Іван Іванович — заслужений майстер народної творчості Української РСР, неодноразовий учасник найрізноманітніших виставок та ярмарків виробів народних умільців. А щоб традиції роду жили, своє уміння він передає внуку Ярославу.

Свої вироби, так би мовити «на люди», вони возять своїм транспортом — бо в Олешні всі бажаючі місцеві гончарі можуть тримати у своєму господарстві і коня, і воза.

Дідусь з бабусею у Ярослава ще й ветерани Великої Вітчизняної війни та праці. Дідусь був піхотинцем, артилеристом — війну закінчив у Празі, бабуся — медсестрою...

Олекса ВАЩЕНКО.

Фото автора.

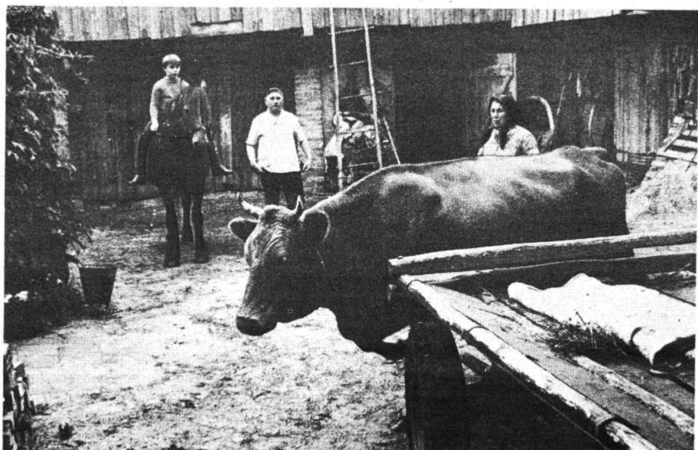
село Олешні,
Ріпкінський район,
Чернігівська область.

Інтерв'ю напередодні страйку

Чутка про те, що медики збираються страйкувати, пронеслась республікою, як вихор. Не дивно. Адже всі ми в будь-яку хвилину можемо стати пацієнтами (мало що трапиться: зуб заболить, нога підвернеться...) — і невже залишимось без кваліфікованої допомоги!

МИЛОСЕРДЯ ПРОСИТЬ... МИЛОСЕРДЯ

Та не хочеться думати, що наших читачів цікавить тільки цей бік справи. Тож розмову з головою Українського республіканського комітету профспілки медичних працівників Миколою ЛУК'ЯНОВИМ я почала із запитання щодо причин майбутнього страйку.

— Відомо, що на установчому з'їзді медпрацівників, де йшлося про соціальну незахищеність працівників системи охорони здоров'я, було вироблено пакет вимог щодо поліпшення становища в галузі, який і направлено до Верховної Ради та Ради Міністрів республіки. Відомо також, що вжито деяких заходів, спрямованих на задоволення висунутих вимог. Здавалось: крига скресла. Що ж спонукало медиків удатися до такої крайньої акції, як страйк?

— Якщо коротко, то крайнє невдоволення ставленням до цілком законних вимог людей, які десятками років працювали, не маючи ні пристойних умов праці, ні пристойних умов життя, ні пристойної заробітної плати. Медик знав лише обов'язки і жодних прав. Через це й до обов'язків почав ставитись не так, як належить.

Хочемо підняти медицину — повинні підняти медика. Те й мали на меті делегати установчого з'їзду, формулюючи вимоги до Верховної Ради та уряду республіки — законодавчо гарантувати перебудову в системі охорони здоров'я, збільшити асигнування на її розвиток, поліпшити соціально-економічне становище медичних та фармацевтичних працівників... А що ж уряд? 25 грудня відбулася зустріч членів Президії, Комісії соціального захисту, Координаційної Ради Центрального Комітету профспілки з головою Комісії Верховної Ради УРСР з питань здоров'я людини П. Віцяком, заступником Голови Ради Міністрів УРСР С. Комісаренком, заступником начальника управління Міністерства фінансів УРСР М. Матвійчуком, Міністром охорони здоров'я УРСР Ю. Спіженком та іншими працівниками Мінфіну, Мінздраву, під час якої ми, як кажуть, звірили годинники. Виявилось, що за три місяці, що минули після з'їзду, Верховною Радою та Урядом республіки хоча і зроблено деякі з очікуваних кроків назустріч працівникам галузі, але багато проблем залишилися в тому стані, в якому й були. Наша сторона зажадала якнайшвидшого розгляду законів про охорону здоров'я громадян, про СНІД; прийняття санітарного кодексу; затвердження статусу медичного працівника; вирішення питань про 10-процентні відрахування капіталовкладень на будівництво житла санаторіїв-профілакторіїв, дитячих оздоровчих таборів, баз відпочинку та інших соціальних об'єктів для працівників охорони здоров'я; збільшення мінімальної тривалості відпустки працівникам галузі; підвищення заробітної плати тощо. Тільки уявіть собі: на квартирному обліку в республіці перебувають близько 25 тисяч медпрацівників; 16 санаторіїв-профілакторіїв належать інститутам, а у працюючих у системі немає жодного; в 11 оздоровчих таборах я б не радив колегам оздоровлювати дітей — така в них матеріальна база; середня заробітна плата нашого охоронця здоров'я становить 147 карбованців, тобто нижча за середню в народному господарстві на 100 карбованців... Та виявилось, це не аргументи для наших співрозмовників. У них на все одна відповідь: немає грошей.

— А ви вважаєте — є?

— Пошукати — знайдуться. Щодо згадуваних відрахувань на соцкультпобут: оскільки наші «велетні» капітального будівництва неспроможні «переварити» всі капіталовкладення, то до 15 відсотків їх щорічно залишається неосвоєними — з них хоча б 10 віддали на створення людських умов для медиків. Щодо заробітної плати: знайшлися десь мільйони на підвищення її управлінському апаратові. Для рядових охорони здоров'я, здається, й шукати не хочуть. Навіть наше рідне міністерство... Скажімо, стосовно заробітної плати підтримало нас, але так пасивно, ніби тільки щоб відчепились. А стосовно житла і взагалі не підтримали. Позиція міністерства — чого не дають, того не просити. А вже вимагати?! Вимагати ж виконання обов'язків від людей, доведених до зубожіння, виходить, можна. Можна зажадати, щоб лікували хворих на СНІД — без будь-якого забезпечення необхідними захисними засобами, без жодних гарантій щодо майбутнього в разі зараження. Щоб рятували із заваленої шахти — знову ж таки без гарантій... Є закон, покликаний покарати медика, якщо той відмовиться надати допомогу. (А як надати її, не маючи ліків?) А де той закон, що захистить самого медика?

Тож ми наполягаємо на вимогах, що їх висунув з'їзд, про це й написали в листах Голові Верховної Ради УРСР Л. Кравчукові, Голові Ради Міністрів УРСР В. Фокіну, Міністрові охорони здоров'я Ю. Спіженкові.

— Яка ж їхня реакція?

— Ніякої. А тим часом пристрасті в трудових колективах розпалюються. Досі нам вдавалося контролювати ситуацію, але після того, як прийняли рішення про підвищення заробітної плати працівникам освіти, а медиків навіть «не удостоїли» поясненнями, почулися вимоги провести попереджувальний страйк. Ми не прибічники силового тиску на уряд, але складається враження, що своїм зневажливим мовчанням він випробовує довготерпіння охоронців здоров'я. Нарада голів обкомів профспілки, яка відбулась 5 лютого, оцінила ситуацію, як критичну, і висловила готовність в разі відсутності позитивних рішень з боку уряду до проведення республіканського попереджувального страйку 20 лютого.

— Але ж медицина — це медицина. Гострий апендицит потребує невідкладної операції, а про пологи й мови немає... Люди нервують: невже 20 лютого залишаться безпорадними?

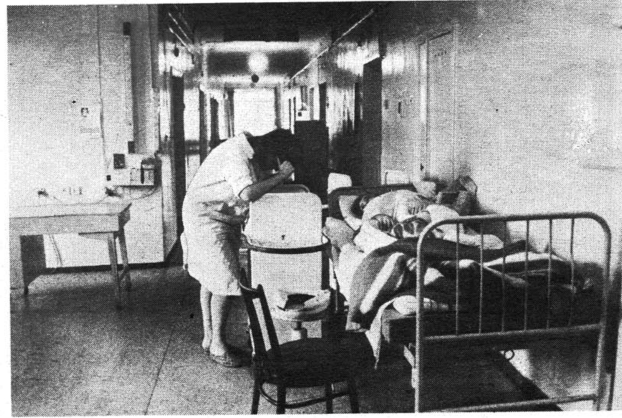
— Ні в якому разі. Всі служби термінової допомоги працюватимуть, як завжди. Та й інші лише дві години страйкуватимуть — ми тільки попереджуємо...

— Розуміючи, що, закуті в кайдани закону і совісті, медики не покинуть своїх робочих місць, чи сприйме уряд ваш страйк серйозно?

— Сподіваємось на його розсудливість. Але більше — на підтримку населення. Не може бути, щоб люди нарешті не дійшли банальної істини: їхнє здоров'я в руках медиків. Якщо «швидка» не може приїхати за викликом, бо немає бензину; якщо вона приїхала, але не може відвезти хворого до лікарні, бо ту недобудовано; якщо привезла, але лікар не може допомогти, бо не має скальпеля, — то яка користь в існуванні тієї «швидкої»? Своїм страйком ми хочемо добитися єдиного — щоб нас помітило суспільство, щоб воно нам допомогло — тільки за цієї умови ми будемо здатні йому стати в пригоді.

Марина ДЯТЛОВА,
оглядач з питань охорони здоров'я.

Краще один раз побачити...

А ЯКА БУЛА ІДЕЯ!

Від неї були у захопленні медики Донецька. Лікарня швидкої допомоги, де планувалось розмістити 80 хірургічних та 60 реанімаційних ліжок, мала працювати виключно на термінове медичне обслуговування населення. Вона була б подарунком місту, де на кожне лікарняне ліжко припадає 5,1 кв. м, що значно менше за встановлену норму. Та не поспішали той подарунок робити будівельники. Об'єкт, який повинні були здати у експлуатацію ще в 1988 році, перебуває у стані ембріона. Та ви самі бачите на знімках, що відбувається на будівельному майданчику, а що — в старій лікарні швидкої медичної допомоги: пацієнтів обслуговують просто в коридорах.

Об'єкт веде фірма «Донецькцивільбуд». Правда, раніше вона мала іншу назву. Та бачимо: зміна вивіски нічого не змінила в методах роботи. Вже виросли корпуси житлового масиву, а на нашому майданчику час ніби застиг.

Місцевій владі ніби і соромно за довгобуд, навіть гостей міста (зрозуміло, високих) намагається зустрічати з інших воріт, але вдіяти нічого не може. Чи не хоче!

І. БРУЙ.

Донецьк.

ЗВЕРНЕННЯ

ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Рік тому було затверджено, як нам здалося, великої ваги урядовий документ епохи перебудови — постанову «Про Комплексну програму основних напрямків розвитку культури в Українській РСР у період до 2005 року». Потребу в ній зумовив сам час, оновлювальні процеси в культурі. Для гармонійного її розвитку передбачалося об'єднати всі зусилля, скоординувати дії в єдиній системі на перспективу. Сімнадцять цільових робочих груп наполегливо трудилися над укладанням Програми, метою якої проголошено збереження, відродження та розвиток української культури як оригінального, самобутнього історичного явища світової цивілізації.

Як відомо, однією з найважливіших ланок у духовному житті кожної нації є видання книг. На жаль, попит на художню літературу в нашій республіці досі задовольнявся лише наполовину, а на дитячу — всього на 30 відсотків. Щоб поліпшити стан справ, Програма накреслювала розширити, пожвавити діяльність видавництв, навіть відкрити нові по випуску літератури для національних груп. Така потреба назріла особливо у зв'язку з реалізацією закону «Про мови в Українській РСР».

Тим часом мусимо нині констатувати, що видання книг у республіці не те що не зростає, а, навпаки, швидкими темпами згортається. Надто ж українській книжці важко вижити в період переходу до ринкової економіки. Майже в десять разів подорожчав папір, неймовірно зросли витрати на поліграфічні, поштові та інші послуги. Зрозуміло, що за таких умов уся сучасна художня література стає збитковою. Для прикладу: роман обсягом 18 друкованих аркушів, виданий тридцятитисячним тиражем, ще недавно був прибутковим, а нині завдає видавництву 44 тисячі карбованців збитків. У цілому по видавництву «Радянський письменник» нинішнього року очікуються збитки на суму три мільйони 364,9 тисячі карбованців.

До того ж ряд видавництв не одержують навіть половини потрібного їм паперу. І це в той час, коли на Україні працюють три потужні паперові фабрики, які виготовляють 320 тисяч тонн паперу. Варто зіставити: наші потреби — 120 тисяч тонн.

От і виходить, що в республіці видається менше двох книжок на душу населення. А нинішнього року, за попередніми підрахунками, цей показник знизиться до 0,8 книжки. Тоді коли в Російській Федерації на одного жителя припадає 12,7 примірника, в Естонії — 12,7... Стане зрозуміло, що в цій царині нашого духовного забезпечення ми вже дійшли до катастрофічної межі.

Яку, до речі, своїми діями ще й намагається швидко наблизити наш рідний книготорг: він підписав угоду з одним із московських видавничих кооперативів на 130 з лишком мільйонів карбованців — тож процент пропонованої читачам української книжки й далі різко падатиме, вже сьогодні він скоротився втроє порівняно з 1960 роком. Характерно, що той же книготорг з усіма українськими видавництвами підписав угоду на 124 мільйони карбованців.

Кажуть: пишіть так, аби ваші книжки за умов ринку мали великий попит. Це найпоширеніший і, певна річ, найпримітивніший «аргумент» наших партнерів-книготорговців. Звісно ж, якби письменники метою своєї діяльності поставили тільки вижити, то вони б засіли за продукування детективів, сексуальних спогадів молодості — і, безперечно, вижили б. Головна наша мета — не дати погаснути духовному вогнищу, яким завше була для українського народу його література. Не забуваймо, що в усіх розвинутих країнах за умов того ж ринку виробилися різні форми допомоги літературі. То чому ж українське письменство має бути кинуте напризволяще! Та ще за таких складних економічних обставин.

Маємо нині сумну статистику: п'ять мільйонів українців уже відмовилися від материнської мови. Із згасанням українського книгодрукування кількість їх може ще більше зрости. Не допустімо всесвітньої національної ганьби.

У зв'язку з тим, що понад двадцять республіканських видавництв, і серед них такі, як «Дніпро», «Радянський письменник», «Мистецтво», «Наукова думка», УРЕ, опинилися на межі закриття; зважаючи на те, що задеклароване урядовою Комплексною програмою відродження української культури немислиме без інтенсивного розвитку книговидавничої справи; сповнені тривоги за долю рідного народу, його духовних цінностей, звертаємося до Верховної Ради Української РСР із клопотанням негайно розглянути катастрофічний стан із виданням української літератури.

Для того, щоб бодай припинити сповзання у безодню, просимо Верховну Раду терміново подбати про:

— надання додаткових державних дотацій на розвиток українського слова, принаймні у межах, які б забезпечили нормальне функціонування для ще діючих видавництв;

— тимчасове, на перші роки переходу до ринкових відносин, встановлення державного замовлення на книжки всіх жанрів української літератури з відповідним забезпеченням фондами паперу;

— соціальний захист письменника в умовах переходу до ринку (зокрема, скасування дії закону Союзу на Україні про нищівне оподаткування прибутків письменників);

— негайне збільшення державних фондів паперу для української книги;

— зниження цін на папір для української книги і преси;

— розроблення у Верховній Раді спеціальної програми захисту української культури, зокрема літератури.

Культура народу, а художнє слово — невід'ємна її частина, не виникає на голому місці, розвиток її — безперервний процес. Якщо ми сьогодні, у складні часи переходу до ринку, втратимо творців художнього слова, розгубимо видавничі кадри, не підтримаємо молодих літераторів, порвемо зв'язки з читачем — ми загальмуємо духовний розвиток українського народу на десятиліття.

Закликаємо Верховну Раду України не допустити цього.

Юрій МУШКЕТИК,
перший секретар правління Спілки письменників України.

Це звернення підтримують народні депутати УРСР Роман ЛУБКІВСЬКИЙ, Лесь ТАНЮК, Роман ІВАНИЧУК, Михайло КОСІВ, Віктор РОМАНЮК, Михайло ГОЛУБЕЦЬ, Степан ПУШИК, Ігор ЮХНОВСЬКИЙ, Володимир ЯВОРІВСЬКИЙ, Іван ДРАЧ, Дмитро ПАВЛИЧКО, Петро ОСАДЧУК.

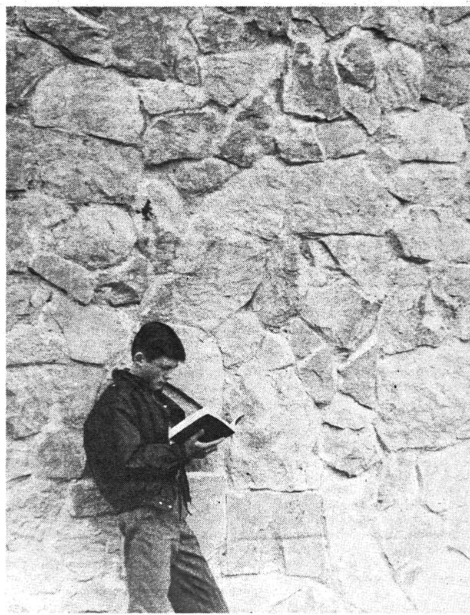

Фото Богдана **ПРИЙМАКА.**

Що хвилює!

ЗНОВУ ЗМІНЮЮТЬ ВИВІСКУ

Не всім, мабуть, відомо, що жоден з цирків нашої країни не має свого постійного колективу артистів. Вони, артисти, по своєрідному «конвейєру», який приводиться в дію з Москви, переїжджають з одного циркового міста в інше. Цього року стаціонарні цирки мають стати власністю тих республік, де вони розташовані, — на Україні таких загалом дванадцять. Мабуть, так буде краще. Та ось що непокоїть.

— Союздержцирк, щоб не залишитися за бортом, пропонує створити міжреспубліканський державний цирковий концерн, — ділиться міркуваннями з цього приводу директор Одеського цирку Олексій Купін. — Але і сліпому видно, що то — лише зміна вивіски. Залишиться той же величезний апарат, який живе за рахунок артистів, з його централізованою і не завжди розумною владою. Вважаю, що краще мати асоціацію вільних цирків, узятих колективами в оренду, і, звичайно, артистичне бюро приній. Заманлива й ідея створення спільного підприємства «Цирк Причорномор'я», куди б увійшли артисти СРСР, Болгарії, Румунії та, можливо, Туреччини. Яку з ідей вдасться втілити в життя? Шукаємо спільників, готових побороти проти диктату, за справді вільне циркове мистецтво.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».

Одеса.

МАЄМО НИНІ СУМНУ СТАТИСТИКУ: П'ЯТЬ МІЛЬЙОНІВ УКРАЇНЦІВ УЖЕ ВІДМОВИЛИСЯ ВІД МАТЕРИНСЬКОЇ МОВИ. ІЗ ЗГАСАННЯМ УКРАЇНСЬКОГО КНИГОДРУКУВАННЯ КІЛЬКІСТЬ ЇХ МОЖЕ ЩЕ БІЛЬШЕ ЗРОСТИ. НЕ ДОПУСТІМО ВСЕСВІТНЬОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГАНЬБИ.

ПОСПІВЧУВАЛИ І... ЗАБУЛИ

Репліка

Про людей хороших у нас звикли згадувати хіба що напередодні великих свят. Чи коли ювілей приспів: тоді тобі Почесну грамоту вручать або навіть орденом нагородять. А як живеш від свята до свята,— а саме з таких буднів в основному і складається наше життя,— нікого не цікавить.

Славнозвісному кобзареві В. Перепелюку, котрий десятки років відпрацював у хорі імені Г. Верьовки, не так давно вісімдесят виповнилося. На ювілей — з Києва, Вінниці гості поз'їжджалися. Все проходило урочисто, навіть помпезно: і цінні подарунки привезли, і про почесні грамоти не забули. Привселюдно, у Вороновицькому будинку культури, вручали і теплих слів на адресу ювіляра, звісно, не шкодували. Потім гості зайшли до хати кобзаря і були буквально приголомшені побаченим: з'ясувалося, вона в аварійному стані, хлівець, де зберігаються мистецькі речі (Перепелюк займається і різьбою по дереву),— ледь не валиться. Та й справді, чим тут тішитись. Тим паче, що відомий кобзар одержує мізерну пенсію: 85 карбованців щомісяця. Отже, ще донедавна ходив у ліс на підзаробітки — треба ж якось жити.

Отак «цінують» у нас таланти. А В. Перепелюк — автор багатьох відомих дум, свого часу озвучував за кадром фільми «Сліпий музикант», «Поема про море». А ще написав кілька книг: «Повість про народний хор», яка вийшла у видавництві «Музична Україна» з благословіння Максима Рильського, для дітей — «Ой у лісі, лісі темному», «Ось вони які» (обидві побачили світ у «Веселці»). Хіба не гідний спілчанського письменницького квитка? Але про це чомусь ніхто не нагадував. От і живе у Вороновиці наодинці зі своїми проблемами і бідами відомий український кобзар В. Перепелюк, про якого згадують раз або двічі на десять років.

Валерій СПІВАК.

селище Вороновиця Вінницької області.

Редакції газети «Голос України»

Членам Президії Верховної Ради Української РСР

ПРО ДЕЯКІ ЗАУВАЖЕН
З ПРИВОДУ СТАНОВЛЕН
ГАЗЕТИ ВЕРХОВНОЇ РА

Місяць — невеликий строк для загальної оцінки газети. Але це строк особливий — початку її життя. Він закладає традиції, а тому важливо і для газети, і для органу, який її створив, щоб на етапі становлення не зробити серйозних помилок, точніше знайти своє місце в морі інформації, достойно представляти свого засновника.

«Голос України» має бути не лише газетою Верховної Ради, вона повинна відображати роботу Рад взагалі. В буквальному розумінні така мета недосяжна, та коли спроектувати дії Верховної Ради на місця і визначити там її вплив, проаналізувати спільні для всіх рівнів Рад тенденції і винести все це на сторінки газети, то її гасло «Влада — Радам!» наповниться реальним змістом.

Було б передчасно критикувати газету за відсутність подібної інформації, але й спроб у цьому напрямку не помітно. Матеріали газети мають поки що обмежену географію, вузьке коло авторів, головним чином штатних працівників газети. Кілька публікацій зі Львова, Миколаєва, Вінниці... поліпшити враження з цього приводу не здатні. Та й згадані адреси скоріше обумовлені місцем проживання кореспондентів, ніж скоординованістю публікацій щодо змісту радянської роботи.

18 номерів газети дають підстави для висновку про те, що «портфель» редакції, м'яко кажучи, не переповнений. При 16-сторінковому обсязі номера його ніколи не вдасться наповнити власними силами, не залучаючи цікавих авторів за межами редакції, за межами Києва. До тих пір, поки це не станеться, газету не виручать ні марнослів'я достойних меншої площі публікацій, ні збільшені фотографії, ні чисті поля сторінок, котрі хоч і роблять їх привабливішими, та при нинішньому дефіциті паперу ніби підказують, що природа білого поля не тільки в естетиці.

Безумовно, вимагати «лиця» у газети, створеної «збірним» колективом, ще рано. Та створювати його пора, бо «лице», що проступає зі сторінок «ГУ» за січень, занадто нечітке, ніби члени творчого колективу поспішили сказати те, що не вдалося їм сказати раніше. Схоже, на жаль, що не вдалося не через гостроту думок, а через досить помітну банальність, стереотипність оцінок і висновків. Тому чимало публікацій переобтяжені претензіями на радикальність, в них доволі галасу і малувато змісту. Навмисне не називаю авторів і назви матеріалів, але, умовно кажучи, середньому автору «ГУ» хотілося б порадити не зриватися на фальцет, газеті Верховної Ради такий тон не личить.

В будь-якій газеті особливу роль відіграє фото. Не кажучи вже про якість фотоінформації, значення має її суть, котра іноді проступає другим планом. В «ГУ» за січень цей план вийшов невеселим. Підстав для цього, певно, вистачає. Але ж потрібна міра. Невже наша дійсність зводиться лише до жебраків, «бомжів», бабусь з клунками, напівроздягнених курсантів? Натомість, кадри, присвячені «соборності», національним традиціям, зроблені у вдалих ракурсах, пристойно... аж до сусальності. Протиставлення дійсності ідеалізованому минулому чи бажаному майбутньому, схоже, стає позицією редакції Якщо ж це позиція фотокора, то йому варто підказати, що 8 разів в одному номері знімати персонаж київського «дна» занадто, навіть якщо автор і сам попадає в кадр. Непрофесійно для будь-якої багатотиражки виглядають повтори одних і тих же персонажів (бабуся в № 1 і № 2; шахтар в № 8, 17, «штатний» представник народу з символічним ярмом у № 16 і він же з прапором у № 14).

Подобається кому, чи ні, але газета все одно несе в собі функцію колективного пропагандиста, агітатора і організатора. Можливо, рано ще вимагати від «ГУ» повнокровної реалізації цих функцій. Але на формування настроїв у суспільстві вона вже впливає. Саме тому їй треба надзвичайно обережно користуватися словом. «...А найбільше в славному Війську запорізькому було Ємців, Барабашів, Лук'яненків, Зайців, Пирогів, Півнів, Чоботів...» — читаємо в № 1. І там же «.... Вельможні і славні то були роди з найшляхетнішою кров'ю хліборобів та гречкосіїв». Пропустимо мимо уваги тавтологічне закінчення тиради, проте порадіємо, що шляхетність з «кров'ю родовою» передалася до нащадків. Тож в основному їм і надамо слово в рубриці «Хто є хто».

Можливо, це є те «вимірювання лінійкою», про яке говорить І. Каблак в огляді редакційної пошти, але ж навіть випадкова тенденційність публікацій шкодить нашій спільній справі, викликає чимало запитань у читачів стосовно позиції газети.

Редакції варто уважніше працювати з авторами. Мова не йде про цензуру, але на сторінках **такої** газети не місце нісенітницям, незалежно від їх авторства. Ось один з авторів, Л. Пастушенко; д... ворот у газеті — ... кий обсяг. Зга... «міф (?) інтернаці... пише: «...У нас б... вихід — русифік... предків, їх святин... мови — і ти в... радянський гром... ба ж це не іпіоте...

Таки «ід... во... термінолог... авт... випадок, коли в ... лікатну тему вт... кухонною аргуме...

Або ще «...суч... ським об'єднува... зробити тільки о... від сталінських ... рейти до сталін... об'єднування...» «... никнення в дум... чів» просто враж...

Можна віднест... подібні публікаці... торів. Але якраз ...

Устами читачів г...

З ТОЧКИ ЗОРУ ДЕПУТАТА

За час, що отримую газету, як передплатник, у мене склалося уявлення про ідеали «Голосу України», вловив її творчий дух. Потреба в такій газеті відчувалася вже давно. Впевнений, газета буде справжньою українською, народною, правдивою та об'єктивною, що захищатиме демократію і гласність. Надії на успіх газети вселяє творчий колектив.

Подобається мені заголовок газети, химерне «У» вже змінили. Однак треба звернути увагу на зміцнення поліграфічної бази, цьому має посприяти Верховна Рада.

Тепер щодо матеріалів. Це актуальні репортажі, бесіди на гострі теми, ділові інтерв'ю з проблем економіки, культури, науки, освіти, медицини. Такими є розмова С. Правденка з Головою Верховної Ради Л. Кравчуком, письменника В. Дрозда з оглядачем газети Н. Дзюбенко, бесіда оглядача В. Краснодемського з письменником М. Вінграновським. Особливої уваги заслуговують розмови керівника парламентської опозиції І. Юхновського з кореспондентом В. Скачком та з оглядачем А. Краслянським. Думаю, зважили читачі газети й на слово керівника парламентської більшості О. Мороза «Я вірю в розум народу».

Потрібними й цікавими були в газеті інтерв'ю С. Писаренко із заступником Голови Верховної Ради В. Гриньовим «Танцювати під диктат центру?», а також публікація В. Пилипчука «Зубожіння за системою».

Вразила читачів, викликала сльози матерів стаття оглядача з військових питань В. Лабунського. Талановитий журналіст, серйозний ерудит, глибоко розуміючи справу, Лабунський пише в газеті про докорінну реформу в армії. Його міркування, пропозиції щодо цього — це мрії та бажання наших громадян.

Шановна редакціє, я торкнувся названих вище матеріалів з метою допомогти вам якнайкраще пізнати смаки читачів, те, що їх хвилює та зачіпає.

З приємністю відзначаю, що в газеті є й тема про життя християнської церкви.

Певно, скоро ми прочитаємо і про вчительські проблеми, про проект концепції середньої загальноосвітньої школи.

А на завершення хочу сказати, що серед людей схвально сприймається заява Президії Верховної Ради УРСР щодо подій у Литві. Гіркі думи, неспокій викликають інформації з Вільнюса оглядача газети В. Лабунського й фотографії К. Янкаускаса.

Сповнений надій на прогрес газети.

Олександр МЕЛЬНИК.

Гадяч,
Полтавська область.

□

Оформлення і зміст газети «Голос України» подобається. Не майорять у ній гучні фрази і заклики. Будь-яку газету я не міг прочитати від початку і до кінця. А вашу читаю саме так. Мені здається, що кожне слово її, кожен рядок говорить устами народу. Та чи вдасться вам утриматися на таких позиціях? Сьогодні це дуже важко зробити. Але я думаю, що не помилився, передплативши «Голос України» на 1991 рік.

Іван ШУТИЙ.

село Вороньки,
Чернігівська область.

□

Що не кажіть, а газета «Голос України» з кожним днем стає все популярнішою серед читачів. Впевнений, що наступного року кількість її передплатників зросте.

Вважаю, що найсправедливіше висвітлення внутрісоюзного і міжнародного життя вміщується у газетах «Голос України» та «Аргументи і факти». Виходячи з цього, досить позитивно оцінюю і весь редакційний колектив газети «Голос України». Водночас вважаю, що на сторінках газети слід хоча б раз на квартал вміщувати інформацію про перехід промислових підприємств союзного значення у власність УРСР.

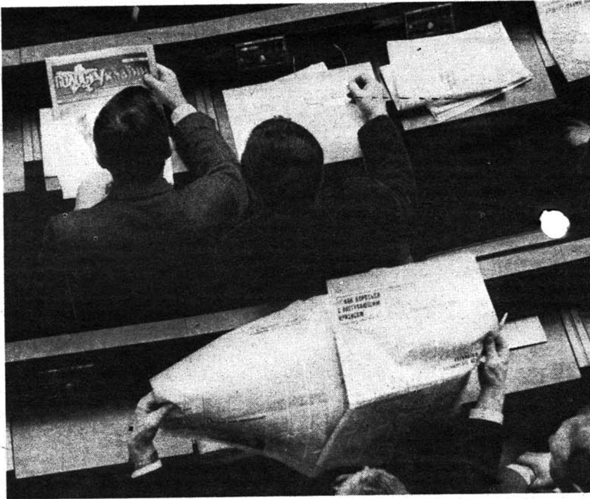
Крім того, жителів республіки цікавить, як здійснюється у вузах України перехід навчання з російської на українську мову.

Бажаю також дати коротку історичну довідку про Україну, її народи, починаючи з першого століття і до наших днів. Не секрет, що історію своєї республіки ми знаємо погано. Цей матеріал треба так розподілити в газеті, щоб можна було легко вилучити і підшити.

Якщо є така можливість, опублікуйте доповідь Б. Єльцина на позачерговій сесії Верховної Ради РРФСР у другій половині січня. Невідомо, чому її немає у «Известиях» та інших газетах.

Леонтій ЛЕНЕЦЬ.

Херсон.

□

Я б дуже хотів, щоб газета була правдивою і стала провідником думок нашої пригнобленої та задурманеної нації.

Віктор ДАНИЛЕНКО.

Одеса.

□

Чому газета «Голос України» не продається в кіосках «Союздруку»? У нашому місті не бачив у продажу жодного номера. А газета ж має розповсюджуватися у першу чергу на Східній Україні.

С. ПОЛЯК.

Маріуполь,
Донецька область.

□

Передплачуючи вашу газету у вересні 1990 року, я, власне кажучи, купував кота в мішку і розраховував лише на майбутні достовірні стенограми виступів на сесіях Верховної Ради УРСР.

Приємно вражений з пер... мерів чесністю, порядністю ... женістю, а також актуальн... публікацій. Бажаю й надалі ... вати від вимог життя Укра... вати свідомість та громадянс... наших людей.

Колектив робітників ... м. Таращі у повному складі ... не просто віддає перевагу, а ... парламенту створення співд... веренних держав.

Від імені ...
Ю. СЕ...

Тараща,
Київська область.

Шановна редакціє! Вел... що не обманули сподівань. ... та «Голос України» стала н... ною газетою. Щоправда, пі... чергового номера пережива... може здатися, що ваші оп...

ПРО ДЕЯКІ ЗАУВАЖЕННЯ З ПРИВОДУ СТАНОВЛЕННЯ ГАЗЕТИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

одному номері знімати персонаж київського «дна» занадто, навіть якщо автор і сам попадає в кадр. Непрофесійно для будь-якої багатотиражки виглядають повтори одних і тих же персонажів (бабуся в № 1 і № 2; шахтар в № 8, 17, «штатний» представник народу з символічним ярмом у № 16 і він же з прапором у № 14).

Подобається кому, чи ні, але газета все одно несе в собі функцію колективного пропагандиста, агітатора і організатора. Можливо, рано ще вимагати від «ГУ» повнокровної реалізації цих функцій. Але на формування настроїв у суспільстві вона вже впливає. Саме тому їй треба надзвичайно обережно користуватися словом. «...А найбільше в славному Війську запорізькому було Ємців, Барабашів, Лук'яненків, Зайців, Пирогів, Півнів, Чоботів...» — читаємо в № 1. І там же «.... Вельможні і славні то були роди з найшляхетнішою кров'ю хліборобів та гречкосіїв». Пропустимо мимо уваги тавтологічне закінчення тиради, проте порадіємо, що шляхетність з «кров'ю родовою» передалася до нащадків. Тож в основному їм і надамо слово в рубриці «Хто є хто».

Можливо, це є те «вимірювання лінійкою», про яке говорить І. Каблак в огляді редакційної пошти, але ж навіть випадкова тенденційність публікацій шкодить нашій спільній справі, викликає чимало запитань у читачів стосовно позиції газети.

Редакції варто уважніше працювати з авторами. Мова не йде про цензуру, але на сторінках **такої** газети не місце нісенітницям, незалежно від їх авторства. Ось один з авторів, Л. Пастушенко, для якого розворот у газеті — явно завеликий обсяг. Згадуючи про «міф (?) інтернаціоналізму», він пише: «...У нас був лише один вихід — русифікація. Зречися предків, їх святинь, культури та мови — і ти вже справжній радянський громадянин. Ну хіба ж це не ідіотство!»

Таки «ід[...] во» (по[...]ю термінолог[...] автора). Ц[...]ой випадок, коли в складну і делікатну тему втручаються з кухонною аргументацією.

Або ще «...сучасним московським об'єднувачам лишилося зробити тільки один крок — від сталінських думок (?) перейти до сталінських методів об'єднування...» «Глибина» проникнення в думки «об'єднувачів» просто вражає.

Можна віднести претензії за подібні публікації на вину авторів. Але якраз з цього номера (№3) розпочинається методичне нав'язування газетою антисоюзних позицій. В наступних номерах «Танцювати під диктат центру» (№ 4), «Ізюминка для конституції» (№ 13), «Тернистий шлях до суверенітету» (№ 17), змісті фотографій в № 5 і № 16 і ще в багатьох матеріалах антисоюзне спрямування вилилось в ідею співдружності як мало не ОФІЦІЙНУ ПОЗИЦІЮ Верховної Ради. Але ж думки своєї вона ще не сформувала, та й тема це — для референдуму. Крім того концепція співдружності надто складна у всіх відношеннях, щоб нею так легковажно розкидатися.

Газета — результат творчості її авторів. Вона не може лише **буквально** відтворювати позицію Верховної Ради. Але ж і конфронтувати з нею воне не повинна, інакше чия ж вона тоді? Прийняла, скажімо, Верховна Рада Земельний кодекс, висловилася при тому стосовно права на землю. Після опублікування Кодексу газета **систематично** агітує за приватизацію землі («Зубожіння за системою», «У ванні з кип'ятком не всидиш», «Чому бюрократ тисне на гальма», «Своя земля владика» і т. ін.). Виходить, що газета має позицію, протилежну позиції Верховної Ради.

Ще гірший результат буває, коли думка газети зводиться до думки одного автора. Особливо небезпечно це при висвітленні подій, де повинна бути гранична виваженість і бездоганна аргументація. Цього ніяк не вистачає репортажам В. Лабунського з Литви. Репрезентований в газеті як її військовий оглядач, він, проте, не цікавиться думкою свідків подій серед військових, а про самі події робить висновки, як поважний політолог з багаторічної до події дистанції. А це ж біда сьогоднішнього дня і підігрівати її ніяк не можна словами на зразок «...надії народу на правду і волю, як і раніше (?) розчавлено (слово «чавити» — обов'язкове в його репортажах) гусеницями танків...».

Невже така однобічність інформації не помітна керівництву журналістського колективу? Невже не помітно, що повторення «Тбілісі — Баку — Вільнюс» навмисне, цілеспрямоване, обумовлене не болем про жертви. Бо якби так, то в ряду географічних назв були б і Сухумі, і Карабах, і Фергана, і Молдова... А все ж це явища однопорядкові.

Потенціал «ГУ» солідний. Про це свідчить ряд змістовних публікацій з проблем культурного життя (зокрема про П. Г. Тичину і С. Ф. Шишка, про зустрічі Л. М. Кравчука в трудових колективах Донбасу, цікавими вийшли статті «Протокол про наміри», «Кілька крапок над «і», «Плями на дипломі», стаття А. Зленк[...] та немало інших ма[...]

Одначе, похвалит[...] можливість іще буде[...] б, щоб для цього [...] підстави. А вони якр[...] дяться в суті газети [...] Верховної Ради. Газ[...] стачає коментування [...] основі конкретних [...] Вийшов, наприклад, [...] кодекс. Він передбач[...] ленні в життя безл[...] Про це йдеться в [...] борців. Треба було [...] ни разом з комента[...] ціалістів «перекочува[...] рінки газети. Те ж [...] закону про пріорите[...] ла, про міліцію, пр[...] Ради і т. д.

На сторінках газет[...] появитись Україна [...] Адже газета — її [...] Як долаються трудн[...] хідного до ринку п[...] на місцях налагодж[...] ризонтальні зв'язки? [...] жуються нові форм[...] рювання? Який досв[...] но поширити стосов[...] жавлення виробницт[...] місце в сучасних про[...] ходять місцеві Ради?

Подібних запитань [...] ставити багато. Кращ[...] якби собі їх поста[...] журналісти. І щоб [...] чилося на **якості** га[...] **Газети Верховної** [...]

Олександр [...]
народний депутат [...]

...ми читачів гласять...

З ТОЧКИ З[...] ПЕРЕДПЛАТН[...]

Я б дуже хотів, щоб газета була правдивою і стала провідником думок нашої пригнобленої та задурманеної нації.

Віктор ДАНИЛЕНКО.

Одеса.

Чому газета «Голос України» не продається в кіосках «Союздруку»? У нашому місті не бачив у продажу жодного номера. А газета ж має розповсюджуватися у першу чергу на Східній Україні.

С. ПОЛЯК.

Маріуполь,
Донецька область.

Передплачуючи вашу газету у вересні 1990 року, я, власне кажучи, купував кота в мішку і розраховував лише на майбутні достовірні стенограми виступів на сесіях Верховної Ради УРСР.

Приємно вражений з перших же номерів чесністю, порядністю і неупередженістю, а також актуальністю ваших публікацій. Бажаю й надалі не відставати від вимог життя України, формувати свідомість та громадянську гідність наших людей.

Колектив робітників тепломережі м. Таращі у повному складі (29 чоловік) не просто віддає перевагу, а вимагає від парламенту створення співдружності суверенних держав.

Від імені колективу Ю. СЕМЕНЮК.

Тараща,
Київська область.

Шановна редакціє! Велике спасибі, що не обманули сподівань. Тепер газета «Голос України» стала нашою сімейною газетою. Щоправда, після кожного чергового номера переживаємо: КПРС може здатися, що ваші оповідання можуть зашкодити читачам, а у зв'язку з цим почнуть нам «допомагати», а вас повчати, про що можна писати, а про що ні.

Сім'я ГЛАВАЦЬКИХ.

Комунарськ,
Луганська область.

Я дуже задоволений, що з'явилася на Україні газета, котра багато в чому відображає настрої народу України та його прагнення до свободи.

Разом з тим дуже шкода, що сторінки газети надаються членам ЦК Компартії України для виявлення своєї солідарності з комуністами-вбивцями у Прибалтиці.

Георгій МУСІЄНКО.

Саки,
Кримська область.

Спасибо большое за хорошую газету. Хотя мы русские, но с удовольствием ее читаем. Если можно, хотя бы что-то печатать на русском языке, как вы это сделали в первом номере.

Семья НЕСТЕРОВЫХ.

Винница.

Враховуючи нинішній склад Верховної Ради УРСР, інакшої газети ніж такої, як «Голос України», я і не чекав. Маю на увазі її зміст і дух. Хочу відзначити, що газета відображає становище у парламенті республіки. Опозиція в меншості, то й робота її мало висвітлюється на сторінках вашої газети. Більшості ви віддаєте перевагу.

В. ПРОЦИК.

село Підбуж,
Львівська область.

Вважаю, що ваша газета послана Богом. Спрямуйте професійне вміння на чесне служіння справі, пробудження національної свідомості народу, здобуття справжнього суверенітету України. Тільки чесне перо має служити рідному народові.

Михайло КОСТИШИН.

село Дзвиняче,
Івано-Франківська область.

Спасибі за газету. Вона у к[...] жить у кіосках. І не дай Бож[...] скотилися до «Правд».

С. Т[...]

Запоріжжя.

УРОЖАЙНИЙ РІК ТВАРИН[...]

Минулий рік для тваринник[...] ського району Полтавської о[...] явився найбільш урожайним. Н[...] но у нас було тільки кілька [...] машинного доїння, які перей[...] ритисячний рубіж по надоях м[...] тім збільшилось. Деякі подола[...] тисячний. Минулого року це[...] зробити 12 майстрам машинно[...] корів. Дев'ять операторів спра[...] чотиритисячними надоями. М[...] варна ферма колгоспу «Зоря», [...] рує М. Кочерга, трохи не пе[...] шеститисячний рубіж — 598[...] мів молока надоїли від кожно[...]

Добре працювали й догляда[...] Тепла сита зимівля забезпечен[...] чить бути рекордам і в цьому [...]

Надсилаю вам цю статтю і [...] друкувати її у «Голосі Украї[...] ріал поданий із скороченнями [...] прізвищ передових трудівникі[...] **ред).** Якщо ваша газета тако[...] кує, то передайте цей матеріал [...] ські вісті».

О. [...]

Полтавська область.

Редколегія газети обіцяла, [...] люватиме роботу сесій і взага[...] ме про конкретну роботу по в[...] життя законів, які приймає [...]

Добре, що на шпальтах газ[...] пають народні депутати. Однак [...] б прочитати не про те, якою б[...] на, якими шляхами вона йтим[...] суверенності, які світлі гори[...] кають на неї у майбутньому. [...] чути про конкретні кроки сього[...]

Василь ХИЛЬЧ[...]

село Компаніївка,
Кіровоградська область.

ПОДАЮЧИ РІЗНІ ТОЧКИ ЗОРУ НА ГАЗЕТУ «ГОЛОС УКРАЇ[...] ЗАПРОШУЄМО ЧИТАЧІВ ДО ДИСКУСІЇ. ЧИ СПРАВДІ ГАЗЕТ[...] ГОЛОСОМ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ? НА ЛИСТІВКАХ РОБІТЬ [...] ПОЗНАЧКУ: «ГАЗЕТА».

ра (№3) розпочинається методичне нав'язування газетою антисоюзних позицій. В наступних номерах «Танцювати під диктат центру» (№ 4), «Ізюминка для конституції» (№ 13), «Тернистий шлях до суверенітету» (№ 17), змісті фотографій в № 5 і № 16 і ще в багатьох матеріалах антисоюзне спрямування вилилось в ідею співдружності як мало не ОФІЦІЙНУ ПОЗИЦІЮ Верховної Ради. Але ж думки своєї вона ще не сформувала, та й тема це — для референдуму. Крім того концепція співдружності надто складна у всіх відношеннях, щоб нею так легковажно розкидатися.

Газета — результат творчості її авторів. Вона не може лише буквально відтворювати позицію Верховної Ради. Але ж і конфронтувати з нею воне не повинна, інакше чия ж вона тоді? Прийняла, скажімо, Верховна Рада Земельний кодекс, висловилася при тому стосовно права на землю. Після опублікування Кодексу газета систематично агітує за приватизацію землі («Зубожіння за системою», «У ванні з кип'ятком не всидиш», «Чому бюрократ тисне на гальма», «Своя земля владика» і т. ін.). Виходить, що газета має позицію, протилежну позиції Верховної Ради.

Ще гірший результат буває, коли думка газети зводиться до думки одного автора. Особливо небезпечно це при висвітленні подій, де повинна бути гранична виваженість і бездоганна аргументація. Цього ніяк не вистачає репортажам В. Лабунського з Литви. Репрезентований в газеті як її військовий оглядач, він, проте, не цікавиться думкою свідків подій серед військових, а про самі події робить висновки, як поважний політолог з багаторічної до події дистанції. А це ж біда сьогоднішнього дня і підігрівати її ніяк не можна словами на зразок «...надії народу на правду і волю, як і раніше (?) розчавлено (слово «чавити» — обов'язкове в його репортажах) гусеницями танків...».

Невже така однобічність інформації не помітна керівництву журналістського колективу? Невже не помітно, що повторення «Тбілісі — Баку — Вільнюс» навмисне, цілеспрямоване, обумовлене не болем про жертви. Бо якби так, то в ряду географічних назв були б і Сухумі, і Карабах, і Фергана, і Молдова... А все ж це явища однопорядкові.

Потенціал «ГУ» солідний. Про це свідчить ряд змістовних публікацій з проблем культурного життя (зокрема про П. Г. Тичину і С. Ф. Шишка, про зустрічі Л. М. Кравчука в трудових колективах Донбасу, цікавими вийшли статті «Протокол про наміри», «Кілька крапок над «і», «Плями на дипломі», стаття А. Зленка в № 17 та немало інших матеріалів.

Одначе, похвалити газету можливість іще буде. Хотілося б, щоб для цього появилися підстави. А вони якраз знаходяться в суті газети як органу Верховної Ради. Газеті не вистачає коментування законів на основі конкретних ситуацій. Вийшов, наприклад, Земельний кодекс. Він передбачає при втіленні в життя безліч колізій. Про це йдеться в листах виборців. Треба було б, щоб вони разом з коментарями спеціалістів «перекочували» на сторінки газети. Те ж стосується закону про пріоритетність села, про міліцію, про місцеві Ради і т. д.

На сторінках газети повинна появитись Україна трудова. Адже газета — її голос теж. Як долаються труднощі перехідного до ринку періоду? Як на місцях налагоджуються горизонтальні зв'язки? Як утверджуються нові форми господарювання? Який досвід потрібно поширити стосовно роздержавлення виробництва? Як своє місце в сучасних процесах знаходять місцеві Ради?

Подібних запитань можна поставити багато. Краще було б, якби собі їх поставили самі журналісти. І щоб це позначилося на якості газети. Газети Верховної Ради.

Олександр МОРОЗ,
народний депутат УРСР.

Соціолог аналізує

ПРОЦЕС ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ

До численних дефіцитів додався і дефіцит реальної влади, дефіцит політичних лідерів, які викликають довір'я. Саме цей дефіцит — дефіцит довір'я до правителів (який, на думку Конфуція, найбільше за все загрожує збереженню держави) найчастіше визначався і населенням як тривожна тенденція минулого року. На запитання: «Чого, на вашу думку, не вистачало жителям нашої країни у 1990 році?» найбільш поширеними відповідями були такі: «Реальної влади в країні» (49 відсотків), «Довір'я керівництву» (37 відсотків), «Політичних лідерів, вождів» (36 відсотків).

Та не ностальгія за часами «твердої руки», «мудрих вождів» — у цих цифрах. Люди дедалі ясніше усвідомлюють, що дефіцит влади і слабкість політичних лідерів дається взнаки у нас не тоді, коли йдеться про репресивні заходи, а коли потрібен рішучий поворот до оновлення економіки і політичного життя. Вже мало хто вірить у магічну дію більш жорсткого контролю за розподілом як засобу подолання товарного дефіциту. Так, лише 22 відсотки опитаних вважали, що Указ Президента СРСР про зміцнення народного контролю за розподілом продовольства приведе до поліпшення становища у цій сфері («не приведе до поліпшення» — 57 відсотків, «не наважуюсь відповісти» — 21 відсоток). Розв'язання продовольчої проблеми люди пов'язують насамперед з правом власності на землю. Понад дві третини (68 відсотків) киян і жителів області вважають, що рішення позачергового з'їзду народних депутатів РРФСР про відновлення приватної власності на землю відповідає інтересам народу, а 61 відсоток — упевнені в тому, що це дасть можливість розв'язати продовольчу проблему в Росії (протилежної точки зору дотримуються лише 15 відсотків). Відповідаючи на запитання про те, які форми сільських господарств можуть скоріше допомогти країні подолати продовольчу кризу, 74 відсотки опитаних віддали перевагу індивідуальним селянським господарствам і лише 8 відсотків — колгоспам і радгоспам. Дві третини населення України (за даними репрезентативного республіканського опитування) висловилися за передачу землі у приватну власність.

Є про що замислитися республіканській законодавчій і виконавчій владі. Можна, певна річ, до останнього захищати внутрішній ринок від зазіхань представників братніх республік з допомогою бюрократичної купонної системи. Та не можна закривати очі на порожні прилавки, на натовпи людей, які годинами вистоюють у чергах з грошима в одній руці, купонами — у другій і документами, які засвідчують право розпоряджатися тим і другим при придбанні «технічно складних виробів».

Не наважуючись на радикальні економічні кроки, керівництво республіки, втративши довір'я переважної більшості населення, ризикує тим, що його спіткає доля союзного керівництва. Іноді на користь обачливих кроків у бік ринку наводять такий аргумент, як психологічна неготовність населення до життя в умовах вільної ринкової економіки. Однак користуються цим аргументом ті представники влади, які погано обізнані з сучасним станом громадської думки. Достатньо ознайомитися хоча б з відповідями киян на найбільш одіозне запитання щодо приватизації: «Чи згодні ви працювати у приватного підприємця («капіталіста»)?», на яке ствердно відповіли 58 відсотків опитаних, щоб такого роду аргументи не сприймались як серйозні підстави для гальмування радикальних економічних оновлень.

Нерідко навіть прихильники ринкової економіки і приватизації вважають, що на шляху до ринку необхідним етапом є стабілізація. І як одним із заходів щодо попередньої стабілізації розглядається планове підвищення цін. Непопулярність цього заходу очевидна. Тут хотілося б тільки проілюструвати її цифрами.

У грудні 1990 року мешканцям Києва і Київської області було поставлено таке запитання: «Парламенти деяких республік проголосили мораторій на постанову союзного уряду про підвищення цін. Якщо ціни все-таки будуть підвищені, яким чином це позначиться на популярності керівництва цих республік?» У тому, що популярність знизиться, упевнені 77 відсотків, що підвищиться — 2 відсотки.

Низький авторитет союзного керівництва відбивається і у відповідях на запитання щодо економічного співробітництва республік і областей без участі Центру. До цього позитивно ставляться 89 відсотків опитаних і тільки 4 відсотки не схвалюють спроби обминути центральну владу. Дві третини опитаних схвалюють підписання договору про співробітництво між Україною і Росією (10 відсотків ставляться негативно).

Не довіряючи союзному керівництву, населення певні надії нині зв'язує із становленням республіканського суверенітету. Зокрема, відповідаючи на запитання щодо Союзного договору, 71 відсоток опитаних висловили думку, що спочатку треба забезпечити реальний суверенітет республік, аж потім укладати договір, а 55 відсотків вважають, що «нині треба налагодити економічне співробітництво з іншими республіками, а з укладанням Союзного договору можна зачекати».

У цих умовах тільки на шляху рівноправного діалогу Центру і республік, поважання центральною владою проголошеного республіками суверенітету можливі подолання кризи довір'я, підтримка громадською думкою рішень союзного керівництва.

Наталя ПАНІНА,
провідний науковий співробітник Центрально-Українського відділення Всесоюзного центру вивчення громадської думки.

З ТОЧКИ ЗОРУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

жуть зашкодити читачам, а у зв'язку з цим почнуть нам «допомагати», а вас повчати, про що можна писати, а про що ні.

Сім'я ГЛАВАЦЬКИХ.
Комунарськ,
Луганська область.

□

Я дуже задоволений, що з'явилася на Україні газета, котра багато в чому відображає настрої народу України та його прагнення до свободи.

Разом з тим дуже шкода, що сторінки газети надаються членам ЦК Компартії України для виявлення своєї солідарності з комуністами-вбивцями у Прибалтиці.

Георгій МУСІЄНКО.
Саки,
Кримська область.

□

Спасибо большое за хорошую газету. Хотя мы русские, но с удовольствием ее читаем. Если можно, хотя бы что-то печатать на русском языке, как вы это сделали в первом номере.

Семья НЕСТЕРОВЫХ.
Винница.

□

Враховуючи нинішній склад Верховної Ради УРСР, інакшої газети ніж такої, як «Голос України», я і не чекав. Маю на увазі її зміст і дух. Хочу відзначити, що газета відображає становище у парламенті республіки. Опозиція в меншості, то й робота її мало висвітлюється на сторінках вашої газети. Більшості ви віддаєте перевагу.

В. ПРОЦИК.
село Підбуж,
Львівська область.

□

Вважаю, що ваша газета послана Богом. Спрямуйте професійне вміння на чесне служіння справі, пробудження національної свідомості народу, здобуття справжнього суверенітету України. Тільки чесне перо має служити рідному народові.

Михайло КОСТИШИН.
село Дзвиняче,
Івано-Франківська область.

□

Спасибі за газету. Вона у нас не лежить у кіосках. І не дай Боже, щоб ви скотилися до «Правд».

С. ТРОЯН.
Запоріжжя.

□

УРОЖАЙНИЙ РІК ТВАРИННИКІВ

Минулий рік для тваринників Лубенського району Полтавської області виявився найбільш урожайним. Не так давно у нас було тільки кілька майстрів машинного доїння, які перейшли чотиритисячний рубіж по надоях молока. Потім збільшилось. Деякі подолали п'ятитисячний. Минулого року це вдалося зробити 12 майстрам машинного доїння корів. Дев'ять операторів справилися з чотиритисячними надоями. Молочнотоварна ферма колгоспу «Зоря», якою керує М. Кочерга, трохи не перескочила шеститисячний рубіж — 5985 кілограмів молока надоїли від кожної корови. Добре працювали й догладчі тварин. Тепла сита зимівля забезпечена — значить бути рекордам і в цьому році.

Надсилаю вам цю статтю і прошу видрукувати її у «Голосі України» (матеріал поданий із скороченнями у переліку прізвищ передових трудівників.— **Прим. ред**). Якщо ваша газета такого не друкує, то передайте цей матеріал у «Сільські вісті».

О. БОГУН.
Полтавська область.

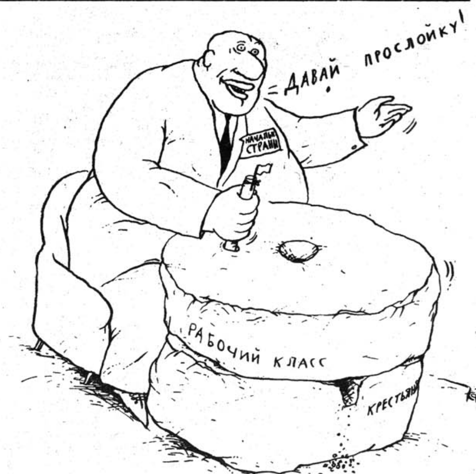
□

Редколегія газети обіцяла, що висвітлюватиме роботу сесій і взагалі писатиме про конкретну роботу по втіленню в життя законів, які приймає парламент. Добре, що на шпальтах газети виступають народні депутати. Однак хотілося б прочитати не про те, якою буде Україна, якими шляхами вона йтиме до своєї суверенності, які світлі горизонти чекають на неї у майбутньому. Хочемо почути про конкретні кроки сьогодні.

Василь ХИЛЬЧЕНКО.
село Компаніївка,
Кіровоградська область.

ПОДАЮЧИ РІЗНІ ТОЧКИ ЗОРУ НА ГАЗЕТУ «ГОЛОС УКРАЇНИ», ЗАПРОШУЄМО ЧИТАЧІВ ДО ДИСКУСІЇ. ЧИ СПРАВДІ ГАЗЕТА Є ГОЛОСОМ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ? НА ЛИСТІВКАХ РОБІТЬ ПОЗНАЧКУ: «ГАЗЕТА».

Жарт номера

МОСКОВСЬКІ НОВИНИ

Які новини вам повідомити спочатку? Гарні чи московські?

Юрій РАДЯНСЬКИЙ.
Мал. Анатолія КАЗАНСЬКОГО.

Одеса.

Пародії

ВЕЧІРНЯ ІДИЛІЯ

Мені додому путь коротка
Хатина спить в стежках, стіжках.
Земля — смородина солодка —
Горошиться в моїх руках.

Марія ПАВЛЕНКО.

Вірш «Щедре літо», книжка «Білий світ».

Зоріло сонце ще, червоні
Полотна слало до пори.
І, відішачивши, мов коні,
В село вертались трактори.
Пшеничні вуса жита в полі
Куйовдились на вітерці.
Шуміли кленами тополі.
Полинно пахли чебреці.
Дими зміїлись над хатами.
Притих отетеріло грак.
В ріці сплеснуло щось руками:
То пічкура прищучив рак.
Осоловілі сонні кури.
Собаки, знявши гавкітню,
Дивились вовком із конури
На наїжачену свиню.
Вела додому путь коротка.
Плелися ноги по стежках.
Земля — смородина солодка —
Аж загорошилась в думках.
Думки роїлись біля столу
І з-під натхненної руки
Слова мололись, як ніколи,
І городилися рядки!

Анатолій БОРТНЯК.

Дайджест «Куреня»

СПОСТЕРЕЖЕННЯ ФЕНОЛОГА

Як давно ми чекали цих погожих днів! Але за буднями перебудови, демократизації і гласності ні не помітили, як раптом, неначе за командою, розквітли по всій країні комітети національного порятунку. Це весна прийшла. Не лінуйтесь, вийдіть на вулиці рідного міста, прислухайтесь, вдивіться: як чудово, лише за тиждень, підкоряючись своїм невидимим законам, змінилося життя.

Ось жебонять про щось своє раціі, перехожі втягують в себе легкий димок від танкових двигунів і кажуть, мрійливо закотивши очі: «Нарешті воно прийшло... Скоро час і «черемшині»... Вечорами виходять на прогулянки прості хлопці в бронежилетах. Вони тепер лише і чекають погожої днини, щоб переорати цю землю своїми лопатками. Весна — це їх час. Літо, осінь і зима — теж.

У шелестінні газетних сторінок вже квітнуть махрово провокації і починають давати плоди. Ось, чуєте? «Тук, тук-тук...» Це на сусідній вулиці знищує шкідників скромний трудівник радянського дрімучого лісу — автомат Калашникова; і, наче підспівуючи йому, солов'єм заливається з усіх вікон диктор Центрального телебачення. Вслухайтесь в ці рулади —як ми знудьгувалися за ними, як давно не чули: «Цвірінь-ф'ють! Фашиствуючі молодчики! Ф'ють-цвірінь! Робітничий клас не допустить!» Затамуйте подих. А краще не дихайте зовсім. Де ще почуєш такий спів?

Ожила земля. Заколосились праві; на просторах союзного парламенту, в розлогій тіні Язова пішов у ріст Петрушенко — і сільські трудівники обіцяють до літа небачений в наших краях урожай цієї культури.

В добру годину! Вже відходить в минуле прохолодний для теплолюбивих партійно-генеральських сідниць вітер змін, спадає недовгий туман розмов про правову державу. Скоро пригріє.

Віктор ШЕНДЕРОВИЧ.
(«Мегаполис-Экспресс». № 5 , 1991 р.).

ПРОТЕСТ

Напередодні світлого всенародного свята слюсар Василь Кіндратович Буряк вирішив піти на нього з власним гаслом. Придбав відповідного кольору тканину, розстелив її на підлозі кімнати відпочинку, гуаш білу перед собою поставив і твердою рукою вивів: «ПРО-ТЕС-ТУ-Ю...».

Підправивши палички останньої літери, замислився. Хто його знає, скільки б часу він іще думав, але тут зайшов майстер Шелудько.

— Василю Кіндратовичу! Васько!.. Колона наша святкова лише на тебе чекає. А ти тутечки сидиш.

А сам написане читає.

— «Про-тес-ту-ю»... Проти чого ж це ти протестуєш? — запитує.

— Розумієш, Іване Кузьмовичу, — відповідає слюсар. — От у душі розумію, що протестую. А проти чого — ще не придумав.

— Ти швидше придумуй... Напиши: «...проти тоталітаризму».

— А що це?

— Дідько його знає, — відверто зізнався майстер. — У газетах читав, а що воно таке — не знаю.

— Сам не знаєш, а мені підсовуєш. Не піде.

— Тоді, може, так: «проти мафіозних явищ і корумпованих елементів»? Га?

— Ого! — відповів Василь Кіндратович. — На таке в мене матерії не вистачить. Тут би якесь одне слівце Коротеньке.

Але тут двері відкрились, і кілька людей, що зайшли до кімнати, накинулися на них. Куди, мовляв, це годиться? Цілий колектив чекає, а їм хоч би що! Підхопили обох під руки і потягли. Але слюсар встиг-таки прихопити своє власне гасло.

Спочатку мало хто звернув увагу на текст над головою Буряка. Та коли колона дісталася центру міста, то з одного, то з іншого боку до Василя Кіндратовича почали долинати вигуки:

— Дивись, мужик несе: «ПРОТЕСТУЮ!»

— Проти чого ж це він протестує?

— Напевне, проти всього.

— Як, проти всього? І проти...

— Напевне, і проти неї також.

— О, дає!

Не встигла колона Василя Кіндратовича проминути центральну трибуну, як до нього підбігли двоє міцненьких парубків.

— Дядьку! Ми до вас з великим проханням.

— Яким ще проханням? — розгубився слюсар.

— Чи не могли б ви зі своїм гаслом у нашій колоні пройти?

— Навіщо?

— Так треба. Гасло ваше симпатичне.

— Та я ж тільки-но пройшов...

— То — з ними. А тепер — з нами.

У шістнадцятий раз він уже за власною ініціативою пройшов у гордій самотності, коли пузаті прибиральні машини згрібали з бруківки сміття.

Його гасло подобалось і правим, і лівим. Крім самого Василя Кіндратовича. Незавершеність тексту дошкуляла його гідності. І от одного суботнього вечора він до слова «ПРО-ТЕС-ТУ-Ю...» дописав: «ПРОТИ ДРУЖИНИ ВАРВАРИ!»

Днів п'ять ніхто не помічав дописаного. За інерцією консерватори, радикали, демократи, партократи, анархісти, республіканці та інші дружно скандували: «ПРО-ТЕС-ТУ-Ю...». Але на шостий...

— А що це тут у тебе дописано? Якої ще дружини?

— Моєї. Варвари, — пояснив Василь Кіндратович.

— А до чого тут твоя дружина? Та ще й Варвара?

— Після неї, братове, — довірливо признався слюсар, — стерви, в кишенях дуля з маком лишається. Все до останньої копійчини витрушує. Навіть на пиво не нашкребеш.

З того часу Василя Кіндратовича Буряка більше не турбували. А гасло він встановив на кухні.

Ігор ЛАГОЗА.

Харків.

ЗАВЖДИ НАПОГОТОВІ!

Пуп землі

Від несподіванки та з переляку депутат міськради дизайнер Нетудихата затремтів і душею, і тілом. Занудило. Ще б пак — перед ним бозназвідки постала вельми дивна і навіть моторошна компанія. Посередині, лукаво примруживши очі та пихкаючи люлькою, стояв сам Великий керманич народів — Сталін! Поруч юрмилися вірні соратники вождя по боротьбі, всі, як один, одягнені у сіро-зелене. Але ось дивина — кожному (якась фантасмагорія) було пов'язано яскравого червоного піонерського галстука.

Дизайнер позадкував, та враз наштовхнувся спиною на міцну людську стіну. Зацьковано озирнувся і трохи підбадьорився: за ним щільними рядами стояли мовчазні й суворі колеги — депутати рідної міськради.

Зі сталінського гурту до Андрія зачимчикував маленький кумедний дідок, по сивій борідці котрого депутат безпомилково впізнав Михайла Івановича Калініна. Якось мертво посміхнувшись, всесоюзний староста тремтливими руками пов'язав Нетудихаті піонерський галстук. Від старечих пальців війнуло таким крижаним холодом, що у Андрія враз усе захололо всередині. Занудило нестерпно.

— К барбэ за дэло радной камунистической партыи — буд гатов! — повільно, ніби через силу вимовив Сталін.

— Завжди напоготові!! — хрипко й несамовито закричав Нетудихата і рішуче здійняв руку в урочистому піонерському салюті. Але враз на нього з усіх боків посипалися стусани. Сіро-зелена маса захиталася, загойдалася, закрутилася й зовсім зникла. Червоний галстук боляче врізався у шию.

— Зав-жди на-по-го-тові! — задушено сичав депутат і згасаюча думка виринула несподіваною здогадкою: «Отак, мабуть, Берія з усіма!».

— Ти що, здурів?! — загарчав йому хтось у саме вухо, і депутат Нетудихата прокинувся...

З виразом шаленої люті на обличчі до нього нахилився сам лідер більшості.

— За рухівську резолюцію голосуєш, зраднику?! Фу — який перегар! Ну й тхне!

Лідер більшості відсахнувся.

— Стривай-но, Нетудихато, на парткомі ми з тобою розберемося!

Молода козацька кров вдарила дизайнерові в скроні. Він почервонів, немов печений рак, і вицідив крізь зуби майже нечутно:

— А ось це вже дзуськи, товаришу! Минули ті часи, коли у кожного за спиною стояв матрос у шкірянці з гвинтівкою, підперезаний кулеметними стрічками.

І вже вголос мовив рішуче й загрозливо:

— А от візьму й вийду!

— Я тобі вийду! — не дуже впевнено заперечив лідер більшості і враз, увесь — увага, повернувся пикою до президії. Саме голосували за його резолюцію.

Юрій БОЛЬШАК,
Мал. Анатолія КАЗАНСЬКОГО.

Пуцьвірінькі

Не можна сказати, що все погано — система ж хороша.

* * *

А тебе записали добровольцем!!

* * *

Репертуар обкому на 1991 рік.

* * *

Якісь окремі випадки масових терорів.

* * *

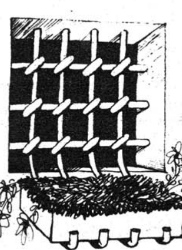
Зайняв посаду великого сина Вітчизни.

* * *

Такі грати прикрасять будь-яке вікно!

Олександр ПЕРЛЮК.

Мал. Юрія ГОЛОВЧЕНКА.
Кіровоград.

Рекламне бюро

Кооператив «АБВГДЕЙКА»

ПРОПОНУЄ.

Ви не знаєте, яку державну таємницю вивезти за кордон? У вас виникають сумніви, скільки за це дадуть у валюті чи роках? Що ж, тоді на ці та інші запитання знайдете відповіді, якщо звернетеся до нашого кооперативу «АБВГДейка». Але це ще не все. Наш кооператив на ваше замовлення виконає такі види робіт:

А — ми навчимо вас кваліфіковано писати анонімки;

Б — компонувати багатообіцяючі програми для кандидатів усіх рівнів;

В — складати листівки, які скомпрометують ваших політичних супротивників;

Г — ми готові допомогти у ваших сімейних проблемах, у нас ви знайдете зразки листів дружини до коханки вашого чоловіка, до чоловіка вашої суперниці, до коханки чоловіка коханки вашого чоловіка і все це за найдешевшими цінами і високої якості.

ПОСПІШАЙТЕ. КОЛИ ПЕРШИМИ НЕ ВІДГУКНЕТЕСЬ ВИ, ЦИМ СКОРИСТАЮТЬСЯ ВАШІ ПРОТИВНИКИ. МИ ЧЕКАЄМО ЗАМОВЛЕНЬ!

Рекламний агент
Чернівці. **Ярослав ВОЛОЩУК.**

Винно-Гастрономическій магазинъ

П. М. ПЕТРОЧЕНКО

Б.-Васильковская № 14. Телеф. № 29—84.

Отдѣленія: { **Львовская ул. № 6** / **и Фундуклеевская 3.**

ВИНА русскихъ и заграничныхъ фирмъ.

Колбасныя прод. фабрики А. М. СОБЧЕНКО.

Натурал. ВИНО

Сард., кильки, шпроты и разн. маринады сыръ разн. сортовъ, лучш. сливочн. масло. Семга, бѣлорыб. тешка, осетров. балыкъ, икра, паюсн. зер. кетов. Сельди дунайскія и королевскія.

Конфекты и кондиторскіе товары лучшихъ столичныхъ фирмъ.

Виноградныя Кавказскія Натуральныя **ВИНА**

БАРОНА

М. В. ШТЕЙНГЕЙЛЬ

Собственныхъ садовъ въ черноморской губерніи

•• ТУИШХО ••

Подвалъ и Магазинъ Кіевъ, Б.-Подвальная № 3, с. д. Телеф. № 91.

При погребѣ имѣются для продажи фруктовые консервы въ сахарѣ (компотъ) садовъ имѣнія "ТУИШХО" | ВИНА имѣют. въ продажѣ у виноторговцевъ г. Кіева и др. гор. и мѣстечкахъ Юго-Западнаго края.

Виноградный СОКЪ и пчелинный МЕДЪ.

Прейскуранты высылаются по первому требованію безплатно.

АПТЕКА съ 1905 г.

В. Н. Геращеневскаго

бывшая магистра фармаціи

А. В. ЗЕЙДЕЛЯ Въ Кіевѣ на Крещатикѣ № 17, противъ **Думы.**

СВѢЖІЯ Заграничныя и русскія натуральныя минеральныя **ВОДЫ**

ВИНА иностранныя натуральныя. Виноградныя: Портвейнъ, Токайскія, Бордосскія и др. ПО УМѢРЕННЫМЪ ЦѢНАМЪ.

Производство разныхъ дозированныхъ прессованныхъ таблетокъ на патентованной машинѣ съ электрическимъ моторомъ.

Халаминдики

РЕПЕТИЦІЯ

Актриса. Ні, я жива, я буду вічно жити, я маю в серці те, що не вмирає!..

Режисер. Стоп, стоп, стоп. Мда. Гм. Ну... Что ж неплохо. Но могло би бить, понімаете чуть-чуть! Ну, ви поняли?

Актриса. Так. Ні, я жива, я буду вічно...

Режисер. Стоп-стоп-стоп. Я же — сказал — а ви? Давайте всьо сначала. Етого нужно. Ну ви же умніца! Ну ви же поняли!

Актриса. Ні! Я жива! Я буду вічно жити...

Режисер. Да нєт, ну нєт же наконец. Я же вам че-еловече-скім язиком говорю — нє то. Да пойміте же ви наконец ето. Єщьо прошу.

Актріса. Нєт, я жіва, і буду вечно жіть я, ведь в серце то в мойом, что ні умрьот нікак.

Актриса. Ні! Я! Жива! Я!..

Режисер. Нє ве-рю! Вот не вєрю і фсьо! Ну не так, не так

Режисер. Вот-вот! Вот оно. Получа-ается!

Богдан ЖОЛДАК.

ПОНЕДІЛОК 18 лютого

ПРОГРАМА УТ

16.00 Новини.
16.15 Для дітей. «Чиста криниця».
16.40 Грає ансамбль «Солісти Ленінграда».
17.00 На допомогу школі. Українська література. О. Гончар. «Собор».
17.30 На київській хвилі. Інформаційний випуск.
18.00 Науково - популярний фільм «Танок з рожевою стрічкою».
18.30 Фільм-концерт «30 хвилин без оркестру».
19.00 Актуальна камера.
19.30 На здобуття Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка. Творчий доробок режисера-постановника, народного артиста УРСР Б. Шарварка.
20.45 На добраніч, діти!
21.05 Звучить романс.
21.45 До 120-річчя від дня народження Л. Українки. «Карпатське літо».
22.45 Вечірній вісник.
23.10 «Нічний телезал». Художній фільм з субтитрами «Шлюб з вихідними днями».

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 «Контакт».
9.15 Мультфільм.
11.00 1991 — рік Моцарта. Квінтет мі бемоль мажор.
11.20 «Артист цирку», або «Сьогодні і щовечора». Документальний телефільм.
12.00 ТСН.
12.15 Концерт учасників Всеросійського конкурсу виконавців на народних інструментах.
13.05 Оповідання про художників. К. Васильєв.
15.00 ТСН.
15.15 На прохання глядачів. Художній телефільм «Ставка, більша за життя». Фільм 6.
16.15 Концерт ансамблю пісні і танцю Омської міліції.
16.45 Прем'єра документального телефільму «Света». Фільм 1.
17.30 Дитяча година. З уроком французької мови.
18.30 Кінофестиваль «Приз глядацьких симпатій». Прем'єра документального телефільму «Коридор».
18.50 «За законами ринку».
19.35 Дж. Верді — «Трубадур». Вистава «Метрополітен-опера».
21.00 Час.
21.45 Продовження опери «Трубадур».
23.35 ТСН.
23.55 «Розповіді цигана». Художньо - документальний телефільм.
0.45 Нічне ТБ. Художній телефільм.
2.00 «Мені від любові спокою не знайти». Фільм-концерт.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «Фламінго». Науково-популярний фільм.
8.35, 9.35 Фізика. 10 кл. Чому пропала іскра?
9.05 Італійська мова.
10.05 Мама, тато і я.
10.35, 11.35 Астрономія. 11 кл. Сонце.
11.05 «Бурда моден» пропонує...
12.05 «Джамайка». Художній телефільм. 1 і 2 серії.
14.20 Концерт фольклорного ансамблю «Алтинай».
14.55 «Планета».
17.00 Мультфільми.
17.30 Прем'єра фільму-концерту «Ой там, на горі».
18.00 «Біль мій, Арал».
18.30 Музичний телеабонемент. «Миттєвості осені московської».
19.30 «Колючий Иожиков». Документальний телефільм.
20.00 Вечірня казка.
20.15 Колаж.
20.20 Телестудії міст РРФСР. (Грозний).
21.00 Час (з сурдоперекладом).
21.45 На сесії Верховної Ради СРСР.
22.45 «Комбати». Художній телефільм. 1 серія.
23.50 А. Шнітке. «Жовте світло». Сценічна композиція.

КИЇВСЬКА ПРОГРАМА І ОСВІТНІ ПЕРЕДАЧІ ЦТ

17.00 Художній фільм «Людина-амфібія».
18.35 Майстри гумору.
19.45 Маленький концерт.
20.00 На київській хвилі. Інформаційний випуск.
20.30 Музичний фільм «Флуераш».
21.00—23.25 — IV (освітня) програма ЦТ. (М.)

ВІВТОРОК 19 лютого

ПРОГРАМА УТ

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка». (Гімнастика; мультфільм; телеекспрес; «Господині на замітку»; музика; мальовнича Україна; погода).
9.00 Художній фільм «Золота баба».
10.15 «Доброго вам здоров'я». До лікаря — у Кобеляки.
11.00 Документальний фільм «Єгиптянин».
11.40 Шкільний екран. 11 кл. Українська література. А. Малишко — поет-пісняр.
16.00 Новини.
16.10 Для дітей. «Веселка».
16.40 «Незабутні». З джерела Дениса Січинського.
17.25 На допомогу школі. Історія УРСР. «Визвольна боротьба українського народу в думах та історичних піснях XVI—XVII ст.».
17.55 Реклама.
18.00 На здобуття Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка. Концерт квартету баяністів Київської державної філармонії.
19.00 Актуальна камера.
19.30 «Хто ми...». Громадсько-політичний відеотижневик. Частина 1.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Грає ансамбль ударних інструментів.
21.20 «Хто ми...». Громадсько-політичний відеотижневик. Частина 2.
22.20 Вперше на екрані УТ. Художній телефільм «Секретний фарватер». 1 серія.
23.25 Вечірній вісник.
23.55 «Нічний телезал». Співає Юрій Антонов.

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 Актуальний репортаж.
9.15 Мультфільм.
9.35 Дитяча година. З уроком французької мови.
10.35 Дж. Верді — «Трубадур». Вистава «Метрополітен-опера».
12.00 ТСН.
12.15 Продовження опери «Трубадур».
15.00 ТСН.
15.15 «Ставка, більша за життя». Художній телефільм. Фільм 7.
16.10 Грає Зразково-показовий оркестр прикордонних військ.
16.35 Прем'єра документального фільму «Света». Фільм 2.
17.25 Дитячий музичний клуб.
18.10 Рух без небезпеки.
18.40 «Просто так». Мультфільм.
18.45 Політичні діалоги.
19.30 До 75-річчя кіностудії ім. М. Горького. Художній фільм «Завтра була війна».
21.00 Час.
21.45 ВіД представляє «Поле чудес».
22.30 «Слово». Літературно-художня програма.
0.00 ТСН.
0.20 Нічне ТБ. «Нікколо Паганіні». Художній телефільм. 1 серія.
1.30 «Музика Дунаєвського». Фільм-концерт.

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «Красунчик Джек». Науково-популярний фільм.
8.35, 9.35 Географія. 8 кл. Природа Східного Сибіру.
9.05 Французька мова. 1 рік навчання.
10.05 Французька мова. 2 рік навчання.
10.35, 11.35 Музика. 6 кл. М. А. Римський-Корсаков «Снігуронька».
11.05 Здоров'я.
12.05 «Комбати». Художній телефільм. 1 серія.
13.10 Ритмічна гімнастика.
13.40 «Східний Сибір». Кіножурнал.
13.55 Біатлон. Чемпіонат світу. 10 км. Чоловіки.
17.00 Мультфільм «Сказання про Ігорів похід».
17.25 Концерт художніх колективів малочисельних народностей РРФСР.
17.45 Документальні фільми.
18.35 О. Тактакішвілі. Сюїта для солістів, хору, флейти, двох арф і тимпанів. «З лірою Церетелі».
19.15 Ритмічна гімнастика.
19.45 Парламентський вісник Росії.
20.00 Вечірня казка.
20.15 Біатлон. Чемпіонат світу. 7,5 км. Жінки.
21.00 Час (з сурдоперекладом).
21.45 На сесії Верховної Ради СРСР.
22.45 «Комбати». Художній телефільм. 2 серія.
23.50 Концерт учасників третього туру першого Всеросійського телерадіоконкурсу «Голоси Росії».

КИЇВСЬКА ПРОГРАМА І ОСВІТНІ ПЕРЕДАЧІ ЦТ

17.00 Художній фільм «Каштанка».
18.05 Циркова програма.
19.00 IV (освітня) програма ЦТ (М.)

СЕРЕДА 20 лютого

ПРОГРАМА УТ

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка». (Гімнастика; мультфільм; телеекспрес; «Господарю на замітку»; музика; «Говоримо українською»; погода).
9.00 Все про кіно.
10.15 Камерна музика.
10.35 Шкільний екран. 11 кл. Основи інформатики і обчислювальної техніки. Програма забезпечення ЕОМ.
11.05 Музичний фільм «Київські фрески».
11.40 Шкільний екран. 9 кл. Російська література. М. Ю. Лермонтов. Сторінки життя і творчості.
16.00 Новини.
16.10 Для дітей. «Телекросворд».
16.40 На допомогу школі. Українська література. Л. Українка. «Лісова пісня».
17.10 Співає О. Зименкова.
17.30 На київській хвилі. Інформаційний випуск.
18.00 Телефільм «Яблуко розбрату?..».
18.20 Виступає народний хор «Веселка».
19.00 Актуальна камера.
19.30 Депутатський канал.
20.45 На добраніч, діти!
21.05 Естрадний концерт.
21.30 Говоримо українською.
21.50 Вперше на екрані УТ. Художній телефільм «Секретний фарватер». 2 серія.
22.55 Вечірній вісник.
23.25 «Нічний телезал». «Ворзельські музичні зустрічі».

І ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 «Діловий кур'єр».
9.15 «Завтра була війна». Художній фільм.
10.45 Дитячий музичний клуб.
11.30 Мультфільм.
11.35 «Новорічний детектив».
12.00 ТСН.
12.15 «Слово». Літературно-художня програма.
15.00 ТСН.
15.15 «Ставка, більша за життя». Художній телефільм. Фільм 8.
16.10 Співає Б. Ніколаєв.
16.45 Документальні фільми.
17.20 Дитяча година. З уроком англійської мови.
18.20 Хокей. Чемпіонат СРСР. «Спартак» — «Динамо» (Москва).
21.00 Час.
21.45 «Людина і закон». Правовий відеоканал.
23.00 Концерт в Спорткомплексі «Олімпійський».
0.30 ТСН.
0.50 Нічне ТБ. «Нікколо Паганіні». Художній телефільм. 2 серія.
1.55 «Оперета, оперета».

ІІ ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.15 Науково-популярні фільми.
8.55, 9.45 Природознавство. 3 кл. Зимує кожен посвоєму.
9.15 Німецька мова. 1 рік навчання.
10.05 Німецька мова. 2 рік навчання.
10.35, 11.45 Фізика. 7 кл. Архімедова сила.
11.05 «Світ грошей Адама Сміта».
12.15 «Комбати». Художній телефільм. 2 серія.
13.20 Концерт учасників третього туру першого Всеросійського телерадіоконкурсу «Голоси Росії».
14.20 Телестудії міст РРФСР. (м. Грозний).
15.00 Музичний телеабонемент. «Миттєвості осені московської».
17.00 Прем'єра документального фільму «Жили собі...».
17.20 Концерт ансамблю пісні і танцю Туркестанського військового округу.
17.40 Очевидне — неймовірне.
18.25 Мультфільм.
18.45 Зустріч у Концертній студії Останкіно.
20.00 Вечірня казка.
20.15 Колаж.
20.20 «Подарунок меломану». П. І. Чайковський. Концерт для скрипки з оркестром у виконанні Ізраїльського філармонічного оркестру під керуванням З. Мета (Індія). Соліст — І. Перльман (Ізраїль).
21.00 Час. (З сурдоперекладом).
21.45 На сесії Верховної Ради СРСР.
22.45 На сесії Верховної Ради РРФСР.
23.15 «Мить удачі». Художній телефільм.
0.20 Волейбол. Кубок європейських чемпіонів. Чоловіки. ЦСКА — «Лас-Пальмас» (Іспанія).

КИЇВСЬКА ПРОГРАМА І ОСВІТНІ ПЕРЕДАЧІ ЦТ

17.00 Концерт художньої самодіяльності.
18.00 Поезія О. С. Пушкіна в музиці.
18.45 Художній фільм «Оплески, оплески».
20.00 На київській хвилі. Інформаційний випуск.
20.30 Музичний фільм «Я з тобою не прощаюсь».
21.05—23.30 — IV (освітня) програма ЦТ. (М.).

ЧЕТВЕР 21 лютого

ПРОГРАМА УТ

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка». (Гімнастика; мультфільм; телеекспрес; «Твоє хобі»; музика; прем'єра телефільму «Зірка Сібеліуса»; реклама; погода).
9.00 Художній телефільм «Секретний фарватер». 1 і 2 серії.
11.10 Говоримо українською.
11.30 Науково-пізнавальна програма «Альфа і омега».
16.00 Новини.
16.10 Для дітей. «Веселка».
16.40 Республіканська фізико-математична школа. Як розв'язувати контрольні задачі з фізики.
17.10 На здобуття Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка. «Дума Кобзарева». Твори Т. Г. Шевченка читає А. Паламаренко. Частина перша.
18.05 На допомогу школі. Російська література. Б. Васильєв. «А зорі тут тихі».
18.40 Ліричний концерт.
19.00 Актуальна камера.
19.30 До 120-річчя від дня народження Л. Українки. «Оргія». Прем'єра телевистави.
20.45 На добраніч, діти!
21.05 Співає заслужена артистка УРСР А. Кудлай.
21.30 Реклама. «СНІД і молодь».
21.35 Молодіжна студія «Гарт». У перерві — новини.
23.40 Нічний телезал. Художній фільм «Парашутисти».

I ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 За зведеннями МВС.
9.15 Дитяча година. З уроком англійської мови.
10.15 «Фарух і Зумрад». Мультфільм.
10.30 Хокей. Чемпіонат СРСР. «Спартак» — «Динамо» (Москва). 2 і 3 періоди.
12.00 ТСН.
12.15 Концерт Таджицького фольклорного ансамблю «Ганджина».
15.00 ТСН.
15.15 «Ставка, більша за життя». Художній телефільм. Фільм 9.
16.10 «Заповідник Азас». Документальний телефільм.
16.30 Мультфільми.
17.05 Музичний фольклор України.
17.35 «Зазирнути у вікно». Передача 1.
18.40 ...До 16 і старші.
19.25 «Спогад про пісню».
19.55 Прем'єра художнього телефільму «Пам'ять». 1 серія.
21.00 Час.
21.45 За зведеннями МВС.
22.00 Концерт О. Образцової.
23.10 Під знаком «Пі». У перерві — 0.10 ТСН.
0.55 Нічне ТБ. «Нікколо Паганіні». Художній телефільм. 3 серія.
2.00 «Поет і війна».

II ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «В об'єктиві — тварини. Вони ж черепахи...». Науково-популярний фільм.
8.35, 9.35 Література. 8 кл. М. Горький. «Пісня про Сокола». «Пісня про Буревісника».
9.05 Іспанська мова. 1 рік навчання.
10.05 Іспанська мова. 2 рік навчання.
10.35, 11.35 Біологія. 8 кл. Гризуни і зайці.
11.05 Вівліофіка.
12.05 «Мить удачі». Художній телефільм.
13.10 Ритмічна гімнастика.
13.40 «Переполох». Мультфільм.
13.55 Біатлон. Чемпіонат світу. 20 км. Чоловіки.
17.00 Біатлон. Чемпіонат світу 15 км. Жінки.
17.45 Мультфільм «Казка про Кузьку».
17.55 Телестудії міст РРФСР (Хабаровськ).
18.25 Хокей. Чемпіонат СРСР. ЦСКА — «Хімік». У перервах — 19.05 Парламентський вісник Росії. 20.00 Вечірня казка.
21.00 Час. (З сурдоперекладом).
21.45 На сесії Верховної Ради РРФСР.
23.15 На прохання глядачів. «Ширше коло». Частина 1.

КИЇВСЬКА ПРОГРАМА
I ОСВІТНІ ПЕРЕДАЧІ ЦТ

17.00 Художній телефільм. «Камінний господар».
18.35 Телефільм «Хто розведе хмари».
19.00—23.15 — IV (освітня) програма ЦТ. (М.).

П'ЯТНИЦЯ 22 лютого

ПРОГРАМА УТ

7.30 Відеоблок «Ранкова мозаїка».
9.00 Л. Українка. «Оргія». Телевистава.
10.15 Телефільм «Полонені вітрилами».
10.35 Шкільний екран. 10 кл. Фізика. Магнітні властивості речовини.
11.05 Музичний фільм «Вернісаж на Андріївському узвозі».
11.40 Шкільний екран. 11 кл. Російська література. М. Шагінян. «Чотири уроки у Леніна».
16.00 Новини.
16.10 Сонячне коло.
16.35 На допомогу школі. Українська література. «Т. Г. Шевченко — художник».
17.05 С. С. Гулак-Артемовський. «Українське весілля».
17.30 На київській хвилі.
18.00 На здобуття Державної премії УРСР імені Т. Г. Шевченка. «Дума Кобзарева». Виконавець — народний артист УРСР А. Паламаренко.
19.00 Актуальна камера.
19.30 Все про кіно. На здобуття Державної премії УРСР імені Т. Г. Шевченка. Фільми студії «Укркінохроніка». «Тарас», «Пізнай себе», «Перед іконою».
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Реклама.
21.05 «Три вечори з бойчукістами». Передача перша.
21.30 Концерт естрадного ансамблю «Волна» Севастопольського Будинку офіцерів морського флоту.
22.00 Вперше на екрані УТ. Художній телефільм «Секретний фарватер». 3 серія.
23.10 Вечірній вісник.
23.40 Нічний телезал. На здобуття Державної премії УРСР імені Т. Г. Шевченка. Концерт самодіяльної капели бандуристів «Кобзар» Струсівського будинку культури Тернопільської області.

I ПРОГРАМА ЦТ

6.30 «Ранок».
9.00 Інновація, маркетинг. Результат.
9.15 Мультфільми.
9.45 Людина і закон. Правовий відеоканал.
11.00 М. Меєрович Струнна серенада.
11.15 ...До шістнадцяти і старші.
12.00 ТСН.
12.15 Концерт О. Образцової.
15.00 ТСН.
15.15 «Ставка, більша за життя». Художній телефільм. Фільм 10.
16.10 Концерт М. Рожкова і державного ансамблю «Росія».
16.35 Мультфільм.
16.50 Мама, тато і я.
17.20 «Разом з чемпіонами».
17.35 «Зазирнути у вікно». Передача 2.
18.25 Співає Надія Стефанова.
18.45 Контакт-форум.
19.15 Програма «ВІД».
19.30 Прем'єра художнього телефільму «Пам'ять». 2 серія.
21.00 Час.
21.45 Програма «ВІД». У перерві — 23.45 ТСН.
1.00 Нічне ТБ. «Нікколо Паганіні». Художній телефільм. 4 серія.
2.10 «Вертикалі» художника Селіверстова».

II ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.15 «В об'єктиві — тварини. Скорпіон, тарантул та інші». Науково-популярний фільм.
8.35, 9.35 Література. 5 кл. К. Г. Паустовський. «Мещерська сторона».
9.05 Англійська мова. 1 рік навчання.
10.05 Англійська мова. 2 рік навчання.
10.35, 11.40 Світ, що нас оточує. 1 кл. Всі професії потрібні.
10.55 Розминка для ерудитів.
12.05 «Клуб жінок». Художній телефільм. 1 і 2 серії.
14.30 «Біль мій, Арал».
15.00 Концерт ансамблю пісні і танцю Калмицької АРСР «Тюльпан».
17.00 Мультфільм.
17.10 К. Воробйов. «Доля і книги».
18.35 «Щедрий вечір». Передача з Ужгорода.
18.55 Колаж.
19.00 Арена.
20.00 Вечірня казка.
20.15 «Вертикаль». Документальний телефільм «Мені люди пісню подарували».
20.45 Спорт для всіх.
21.00 Час. (З сурдоперекладом).
21.45 На сесії Верховної Ради РРФСР.
23.15 На прохання глядачів. «Ширше коло». Частина 2.

КИЇВСЬКА ПРОГРАМА
I ОСВІТНІ ПЕРЕДАЧІ ЦТ

17.00 Музичний фільм «Цвіт папороті».
17.50 Художній телефільм «Вільний вітер». 1 і 2 серії.
20.00 На київській хвилі. Інформаційний випуск.
20.30 Фільм-концерт «І доки на землі існує любов».
21.15—23.30 — освітні передачі ЦТ.

СУБОТА 23 лютого

ПРОГРАМА УТ

7.30 Новини.
7.45 Телефільм «Біля далеких передгір'їв».
8.15 Ритмічна гімнастика.
8.35 Художній телефільм «Секретний фарватер». 3 серія.
9.45 До 120-річчя від дня народження Л. Українки. Відеофільм «Блакитна троянда».
12.10 Концерт духового оркестру Прикарпатського військового округу.
12.55 Вірші поетів-фронтовиків.
13.25 Новини.
13.35 В колі друзів. Музична програма.
15.25 Доброго вам здоров'я. Відповіді на листи телеглядачів.
15.55 Сьогодні — День Радянської Армії і Військово-Морського Флоту. Служба солдатська.
16.55 Художній телефільм «Хвилі Чорного моря». 5 серія.
18.10 Скарбниця пам'яті. О. Вишня.
19.00 Актуальна камера.
19.30 Телерадіоканал «Право».
20.45 На добраніч, діти!
21.00 Три вечори з бойчукістами. Передача 2.
21.30 Концерт інструментальної музики.
21.45 Вперше на екрані УТ. Художній телефільм «Секретний фарватер». 4 серія.
22.55 Вечірній вісник.
23.25 «Нічний телезал». Пісенний вернісаж». Частина третя.

I ПРОГРАМА ЦТ

6.30 У суботу рано-вранці. Виступ фольклорного ансамблю «Волочовники».
6.45 Мультфільми.
7.15 Спорт для всіх.
7.30 Ритмічна гімнастика.
8.00 Ранкова розважальна програма.
8.30 Здоров'я.
9.00 ТСН.
9.15 «Стежка, яка веде до храму». Документальний телефільм.
9.50 «Співак із легенди Борис Зайцев».
10.40 Переможці.
11.40 «Пісня плюс дружба».
12.15 Мультфільми.
12.40 Концерт хору російської пісні Держтелерадіо СРСР. Художній керівник — народний артист СРСР М. Кутузов.
13.15 «Книга для вас». Видавництво «Молода гвардія».
13.45 Сьогодні — день Радянської Армії і Військово-Морського Флоту СРСР. Виступ заступника міністра оборони СРСР генерала армії К. А. Кочетова.
14.00 На службі Вітчизні.
15.00 ТСН.
15.15 Фільми режисера С. Самсонова. «Багато галасу даремно».
16.35 Прем'єра документального фільму.
17.00 «Вічна пісня кохання». Кіноконцерт.
18.00 Міжнародна панорама.
18.45 Мультфільми для дорослих.
19.00 Прем'єра художнього телефільму «Одна ніч».
19.45 «Солдатська пісня». По сторінках передач.
21.00 Час.
21.45 Продовження передачі «Солдатська пісня».
22.45 ТСН.
23.00 «До і після опівночі».
1.00 Нічне ТБ. «Шерлок Холмс і доктор Ватсон». Художній телефільм 1 серія.
2.05 «Погляд вгору». Композитор А. Тертерян.

II ПРОГРАМА ЦТ

8.00 Гімнастика.
8.15 Мультфільм.
8.35 «Земля тривоги нашої». Прем'єра документального телефільму «Кавкасіоні».
9.25 Відеоканал «Співдружність». День телебачення Молдови.
12.55 Телепрограма «Сім'я».
13.55 Біатлон. Чемпіонат світу Естафета 4Х7,5 км. Чоловіки.
16.00 Відеоканал «Плюс одинадцять».
19.30 Мультфільм.
19.45 Парламентський вісник. Росії.
20.00 Вечірня казка.
20.15 Біатлон. Чемпіонат світу. Естафета 3Х7,5 км. Жінки.
21.00 Час. (З сурдоперекладом).
21.45 «Містер Ікс». Художній фільм.
23.15 «Московська красуня-91».

КИЇВСЬКА ПРОГРАМА
I ОСВІТНІ ПЕРЕДАЧІ ЦТ

9.00 — 20.05 — освітні передачі ЦТ.
20.05 Сьогодні — День Радянської Армії і Військово-Морського Флоту. «Київська панорама».
21.05 Романси і балади Ю. Мейтуса.
21.25 — 0.10 — освітні передачі ЦТ.

НЕДІЛЯ 24 лютого

ПРОГРАМА УТ

7.30 Новини.
7.45 Ритмічна гімнастика.
8.05 Центр розширює межі. Про лікувальний центр у Криму.
8.25 «У неділю вранці». Інформаційно-музична програма.
9.25 Художній телефільм «Секретний фарватер». 4 серія.
10.35 Музичний фільм «Русалчин тиждень».
11.30 Художній телефільм «Хвилі Чорного моря». 6 серія.
12.45 Для дітей. Канал «Д».
14.15 Новини.
14.30 Село і люди.
15.15 «Ви нам писали». Музична передача за листами глядачів.
16.00 Телефільм «Кортик для адмірала».
16.20 Для дітей. «Кукурік і компанія».
17.20 «Живе слово». Як впроваджується «Закон про мови в УРСР» у м. Харкові.
18.25 Телеспортарена.
19.00 Актуальна камера.
19.30 Театр і час. Київський російський драматичний театр імені Лесі Українки.
20.30 Народні мелодії.
20.45 На добраніч, діти!
21.05 Три вечори з бойчукістами. Передача третя.
21.40 Вперше на екрані УТ. Художній фільм із субтитрами «Я люблю, тебе, квітень, квітень».
22.55 Вечірній вісник.
23.25 «Нічний телезал». Пісенний вернісаж. Частина четверта.

I ПРОГРАМА ЦТ

8.00 ТСН.
8.15 Ритмічна гімнастика.
8.45 Тираж «Спортлото».
9.00 З ранку раненько. Передача для дітей.
10.00 Політичні діалоги.
11.00 Ранкова розважальна програма.
11.30 «У світі тварин».
13.00 Сільська година.
14.00 Музичний кіоск.
14.30 Програма «Веді».
15.00 ТСН.
15.15 Прем'єра короткометражного художнього телефільму для дітей «Шуримури».
15.45 «Допоможи собі сам».
16.30 Недільний променад-концерт ЦТ-1.
18.10 «Уолт Дісней представляє».
19.00 Свято хорової музики.
19.30 На прохання глядачів. Художній фільм «Міст у тишу». (США).
21.00 Час.
21.45 Телевізійне знайомство. Директор ВАЗу В. В. Каданников.
22.55 Програма «ВІД» представляє: «Музична азбука Росії».
23.55 ТСН.
0.15 Нічне ТБ. «Шерлок Холмс і доктор Ватсон». Художній телефільм. 2 серія.
1.25 М. Лєсков. «Грабіж». Фільм-концерт.

II ПРОГРАМА ЦТ

8.00 На зарядку ставай.
8.15 Мультфільм.
8.35 Кінопубліцистика союзних республік. Прем'єра документального телефільму «Магістраль». (Мінськ).
9.25 Чемпіонат США з баскетболу серед професіоналів НБА. «Лос-Анджелес Лейкерс» — «Бостон Селтік».
10.25 «Плюс одинадцять». Програма Російського телебачення.
13.55 Біатлон. Чемпіонат світу. 20 км. Чоловіки.
16.50 Мультфільм.
17.00 «Планета». Міжнародна програма.
18.00 Біатлон. Чемпіонат світу. 15 км. Жінки.
18.40 «Життя серед озер». З циклу «Як ми відпочиваємо».
19.10 «Світ, в якому ми живемо». Документальні фільми режисера О. Габриловича.
20.00 Вечірня казка.
20.15 Колаж.
20.20 Лижний фристайл. Чемпіонат світу.
21.00 Час. (З сурдоперекладом).
21.45 «Авторське телебачення».
23.45 Гандбол. Кубок ІГФ. Чоловіки. 1/4 фіналу. ЦСКА — «Атлетіко» (Мадрід).

КИЇВСЬКА ПРОГРАМА
I ОСВІТНІ ПЕРЕДАЧІ ЦТ

9.00 — 23.05 — освітні передачі ЦТ.

ПОГОДА

16 лютого на більшій частині України спостерігатимуться складні погодні умови: сніг, мокрий сніг, на півдні з дощем, місцями сильні опади, хуртовина, ожеледь. У західних областях місцями невеликий сніг. Температура сьогодні вдень 1—6 градусів морозу. 17 лютого по республіці часом невеликий сніг, на півдні з дощем, місцями ожеледь. Температура вночі 7—1, вдень 2—7 градусів морозу. В південних областях вночі 3—8 градусів морозу, вдень близько 0.

По Києву та області сьогодні вдень мокрий сніг, місцями сильний, хуртовини, слабка ожеледь, на дорогах ожеледиця. Температура 1—6 градусів морозу.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник головного редактора Борис Сидоренко.

Чергові редактори — Леонід Бровченко, Світлана Писаренко.

Автор макета, змінний секретар — Євген Українець.

Випусковий — Олексій Бондаренко.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Нєсєна, Антоніна Сильверстова, Любов Станачич.

Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодкова, Ольга Яценко, Анатолій Артеменко, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти — Тетяна Мухіна, Наталія Позняк.

* * *

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 166.150.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03150331.